תלמוד בבלי · אחרונים · ר' יוסף ענגיל · גליוני השס · מועד

גליוני השס על יומא

רבי יוסף ענגיל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

גליוני השס על יומא

רבי יוסף ענגיל

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/גליוני-השס-על-יומא/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 6
דף ב: 7
דף ג. 7
דף ג: 7
דף ד. 8
דף ד: 8
דף ה. 8
דף ה: 8
דף ו. 8
דף ו: 10
דף ח. 10
דף ח: 10
דף ט. 10
דף ט: 10
דף י. 10
דף י: 11
דף יא. 11
דף יא: 11
דף יב. 12
דף יב: 12
דף יג. 13
דף יג: 13
דף יד. 13
דף טו. 13
דף טו: 13
דף טז. 13
דף יח: 13
דף יט. 14
דף יט: 14
דף כ. 14
דף כ: 15
דף כא. 16
דף כא: 16
דף כב. 17
דף כב: 18
דף כג. 18
דף כג: 18
דף כד. 19
דף כד: 19
דף כה. 19
דף כו. 20
דף כו: 20
דף כז. 21
דף כז: 21
דף כח: 21
דף כט. 22
דף כט: 22
דף ל. 22
דף ל: 23
דף לא: 23
דף לב. 23
דף לב: 24
דף לג. 25
דף לג: 25
דף לד. 26
דף לד: 26
דף לה. 26
דף לה: 26
דף לו. 26
דף לו: 27
דף לז. 27
דף לז: 28

דף לח. 28
דף לח: 28
דף לט. 29
דף לט: 30
דף מ. 30
דף מ: 30
דף מא: 30
דף מב. 30
דף מב: 31
דף מג. 31
דף מג: 31
דף מה. 31
דף מה: 31
דף מו: 31
דף מז. 32
דף מז: 32
דף מח. 32
דף נ: 33
דף נא: 33
דף נב. 33
דף נג. 34
דף נג: 34
דף נד. 35
דף נד: 35
דף נה. 35
דף נה: 35
דף נז: 36
דף נח: 36
דף נט. 36
דף נט: 36
דף ס. 37
דף ס: 37
דף סב. 38
דף סב: 38
דף סג. 38
דף סג: 39
דף סד: 39
דף סה: 39
דף סו. 39
דף סו: 39
דף סז: 40
דף סח: 40
דף סט. 41
דף סט: 41
דף ע. 42
דף עא. 42
דף עא: 42
דף עב. 42
דף עב: 42
דף עג. 42
דף עד. 43
דף עד: 44
דף עה. 45
דף עה: 45
דף עו. 46
דף עו: 46
דף עז. 46
דף עז: 46
דף עח. 47
דף עח: 47
דף עט: 48
דף פ. 48
דף פ: 49
דף פא. 49

דף פא: 49
דף פב: 51
דף פג: 51
דף פג: 53
דף פד: 53
דף פה: 53
דף פה: 55
דף פו: 56
דף פו: 57
דף פז: 59
דף פז: 59
דף פח: 60

דף ב.

אמרו לו א"כ אין לדבר סוף, נ"ב דוגמתו תוספתא פרה פ"א ושם ג"כ המאמר לר' יהודה וע"ע ל' א"כ אין לדבר סוף פסחים ט' א', ב"מ כ"ח ב' ס' א', וע"ע נדה נ"ח ב' לדברי אין קץ ולדברי חבירי אין סוף וע"ע סוטה ב' ב' השיבו חכמים לדברי ר' יוסי בר' יהודה אין לדבר סוף וע"ע סוטה ל"ח ב' אריכי באפי גוצי לא מפסקי וברש"י דא"כ אין לדבר סוף וע"ע פיה"מ להרמב"ם נזיר פ"ט שכ' ופי' רגלים לדבר שהעניין יצא לדבר שאין לו תכלית כ"ז שנלך אחר האפשריות כו' והוא ג"כ דוגמת כל הנ"ל דא"כ אין לדבר סוף וע"ע ירושלמי סנהדרין פ"ו ה"ג להחזירו אי אפשר שאין לדבר סוף ושם צע"ק דאטו בשביל זה יהרג זה בחנם ואכ"מ להאריך וע"ע שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתרי"ו דאם יש י"א בני אדם בעיר ורצה אחד מהם לצאת אין יכולים לעכב עליו מפאת שמא יצטרך אחד מהם לנקביו או יארענו אונס אחר ולא יהי' מניין להתפלל דא"כ אין לדבר סוף דאי חיישי' לאונס דחד ניחוש נמי לדתרי או דתלתא והביא ראי' ממשנה דכאן ע"ש וע"ע תוס' ר"ה ד' ב' ד"ה תפשת דטעמא דמיעוט רבים שנים משום דאל"כ אין לדבר סוף וע' לקמן ע"ב א' תוד"ה נעביד וע"ע שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתנ"ד וע"ע תוס' ע"ז כ"ב ב' ד"ה ורמינהי מש"ש ולעניין קרבן אפי' מנהגא ליכא שאם היו נוהגים לימנע מליקח מהם בהמה לקרבן אין לדבר סוף דא"א שלא יתערבו כו' עש"ה וע"ע תוס' שם מ"ח ב' ד"ה אי דאיכא דרכא אחרינא דכ' פי' קצר כזה דאי בעי' למימר אפי' ארוך יותר א"כ אין לדבר סוף עכ"ל ואולם שם נ' דאין כוונתם על עצם הדבר דמש"ה בעי' רק קצר כזה משום דאל"כ אין לדבר סוף רק כוונתם על הגמ' דכוונת הגמ' רק לקצר כזה דאילו הי' הכוונה גם אם הדרך האחר ארוך יותר א"כ הא אין לדבר סוף ותמיד יש דרך אחר אלא שארוך הרבה מאוד וא"כ ה"ל לגמ' לפרושי השיעור כמה יהי' הדרך האחר ארוך מזה שיהי' החיוב להלך בהאחר ודו"ק וע"ע סנהדרין ס' א' שאם אי אתה אומר כן נתמלא כל הבגד קרעים והוא ג"כ דוגמת דא"כ אין לדבר סוף וע"ש דקאי שם אחיוב דדברי קבלה ואפ"ה אהני טעמא דשאם אי אתה כו' לפטור עש"ה וע"ע חו"מ סי' י"ד סעיף ד' בהג"ה:

שם כאשר עשה ביום הזה כו' לכפר אלו מעשה יוה"כ, נ"ב ע' ירושלמי שבועות פ"א ה"ד דקר' ליום שמיני למילואים יום הכיפורים ע"ש דאמר אם בשעיר של יוהכ"פ כו' ומשמע דהי' ביום ההוא עניין יוה"כ וע"כ מובן ביותר הדרש דכאן דדימה הכתוב יוה"כ ליום ההוא ואמר כאשר עשה ביום הזה צוה כו' לעשות ביוה"כ כיון דגם יום זה הוא יוה"כ וע"ש בירושלמי בפני משה ד"ה אם בשעיר של יוה"כ:

דף ב:

רש"י ד"ה אי חג המצות כ' הואיל ומרובה מצוותו בסוכה ולולב וערבה וניסוך המים, נ"ב לפי לשון זה של רש"י ה"ל בסוכה מ"ז א' לומר שהרי חלוק בד' דברים בסוכה ולולב וערבה וניסוך המים:

דף ג.

פז"ר. נ"ב ע' רש"י ותוס' ותוס' ישינים מה שפירשו באות ר' דהוא רגל ולולי דבריהם י"ל הכוונה לעניין בל תאחר דאין שמיני רגל אחד עם סוכות כי היכי דעבירת בל תאחר תהי' בעבור שמיני רק הוא רגל בפ"ע ובעבור ז' דסוכות מיד עוברין בבל תאחר ואם דלעניין קרבנות לכאורה אין נפקותא דאפי' לא הי' רגל בפ"ע מ"מ הי' מוכרח להביא קרבן נדרו ביום ז' דסוכות כיון דשמיני הוא יו"ט וא"א להביאו ויעבור ממילא בבל תאחר בעבור שמיני מ"מ יש נפקותא לעניין צדקות ומעשרות ולקט שכחה ופאה ע' ר"ה ד' ובתוס' שם עש"ה דהני הי' יכול שפיר ליתן בשמיני ואפי' בצדקות של ממון הי' יכול ליתן ש"כ כדי שלא יעבור בבל תאחר כמבואר בשו"ת הרא"ש כלל ח' בנשבע לפרוע והגיע זמן הפרעון בשבת דרשאי ליתן (ש"כ כדי שלא יעבור על השבועה ע"ש וגם בנדרי קרבנות יש נפקותא כלפי שמיא שאם מת בשמיני מת בלא עון בל תאחר אם הי' רגל אחד דהבל תאחר הוא רק ברגע סוף השמיני אולם בזה י"ל דכיון דא"א להביא הקרבן בשמיני לכן מיד בהגמר השביעי דסוכות עובר בבל תאחר כיון שידוע שמוכרח להתאחר מעתה וע' גיטין ע"ו ב' כי שריתוה לאלתר שריתוה כו' ומ"ש בגליון שם וע' רוקח סי' רכ"א מש"ש בעניין הושענא רבה דכל עניינו מפאת שהוא יום האחרון לבל תאחר ע"ש בארוכה:

דף ג:

מתניתין ריב"ב הוא דחייש לטומאת ביתו, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קל"ז שכ' ומה שראוי לך לדעת הוא כי לדברי ר"ל פרישת ז' ימים מאשתו הוא מטעמו של ריב"ב ולא למדנו מטעמו פרישה למחנה שכינה ואם פורש מאשתו בביתו דיו אלא שממשה למדנו שצריך שיהי' ששה ימים האחרונים במחנה שכינה כמשה והיום הראשון משבעה אם עמד בביתו פרוש מאשתו דיו עכ"ל ומדברי תוס' ישינים כאן שכתבו לכך אנו מוסיפין שביעי על ששה דאוריתא משמע דשביעי הנוסף דומיא דששה והית' גם בשביעי הנוסף פרישתו ללשכה זכר לדבר גמ' כתובות נ"ד ב' רצה לכתוב לה לא קתני אלא רצה להוסיף מסייע לי' לר' אייבו א"ר ינאי דא"ר אייבו א"ר ינאי תנאי כתובה ככתובה דמי:

דף ד.

נכנסו מים תחת דם, נ"ב דוגמת זה מצינו נכנס דם תחת מים שהי' דם הקרבן מטהר העובדים כמי הזאה ע' חזקוני ויקרא פרשה ט' פסוק ט"ז:

דף ד:

קול לו קול אליו משה שמע וכל ישראל לא שמעו, נ"ב ע' לקמן ע"ג א' רש"י ד"ה ושאל לו דמוכח דתיבת לו ג"כ משמע דאין שומע אלא הוא:

דף ה.

שאם עשאה לתנופה שירי מצוה כו', נ"ב הוזכר גם בנזיר מ"ו א' דתנופה שירי מצוה היא:

דף ה:

זה הדבר כו' אפי' דיבור מעכב, נ"ב כזה ב"מ ע"ה ב' נשך כל דבר כו' אפי' דיבור אסור וגם שם המאמר לר"ש בן יוחי וע"ע רש"י ברכות כ"ד ב' ד"ה ובדבר הזה וע"ע שבת נ"ח ב' מאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש אפי' דיבור יבוא באש וע"ע סנהדרין מ"א א' על דבר אשר ענה על עיסקי דיבור ושבועות מ"ט א' וזה דבר השמטה ואפי' דיבור משמטת וע"ע תוספתא שבועות פ"ק בכל טמא מת"ל בכל דבר רע"א להביא את הנגע שאין טומאה יורדת להן אלא בדבר פי' בדיבור דצריך שיאמר הכהן טמא ומכאן קצת הוכחה לסתור מ"ש בשאילת יעב"ץ דנגעים מובהקים טמאים גם בלי דיבור כהן ואכ"מ להאריך וע' ר"ש שביעית פ"י מ"ח דכ' בהך דצריך לומר משמט אני שנא' וזה דבר השמטה דהלימוד מתיבת וזה וצ"ע מכל הני דלא כתי' וזה ומפרשי' תיבת דבר לבדו על דיבור ועמ"ש בגליון שבת נ"ח ב' ובגליון כתובות מ"ו א':

שם מאי דהוה הוה, נ"ב כזה כתובות ג' א':

שם לכשיבואו אהרן ובניו ומשה עמהם, נ"ב כזה נדה ט' ד' לכשיבא משה רבינו עמהם:

דף ו.

לא צריכא דאקדים, נ"ב ע' רש"י וע' מה שדן מכאן בשו"ת שבות יעקב סי' קכ"ט ואינו נראה כלל וכלל דסוף סוף שם כיון דרק חליצה האחת היא המתרת וכיון דאחרי חליצה הא' אסורה להתייבם עוד תו ה"ל חליצה הב' חליצה פסולה ואין לדבר עניין להך דכאן כלל:

שם מביתו למה פירש כו', נ"ב ע' תוס' ותוס' ישינים וע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז וסי' קל"ה וסי' קל"ו וסי' קל"ז:

גף ז ע"א

קתני מיהא אומר ומביאין אחרת תחתי', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב סי' ל"ז ושו"ת ח"צ סי' מ"ה ושו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ל' ומש"ש הח"צ ועוד מניין לו לומר כו' אדרבה איפכא מסתברא הא טומאת הגוף היא בכרת כו' והשיב השבות יעקב דוודאי לבייש פני אדם שיש לו בושת כו' דברי השבות יעקב במחכת"ה אין נראין לענ"ד דמאי בושה שייך כאן וכי אם נטמאו הכהנים במת באונס יש להם בושה ונזכרתי דבפסחים פ"ב א' אמר כזה ראש המעמד הי' מעמיד את הטמאים כו' א"ר יוסף כדי לביישן ואולם רבא שם פליג ע"ז ע"ש ועכ"פ נ' דאדרבה יותר יש לחוש בזה לזילותא דקדשים שמסלק המנחה מידו ותישרף וע' זבחים פ"ה א' מדיחן ל"ל דאי מתרמי כהן כו' אפ"ה עדיפא שלא יהיו קדשי שמים מוטלין כנביל' ע"ש דאפי' בפסולין עבדינן להו תקנתא ומהדרי' שיעלו ע"ש וגם מ"ש השבות יעקב דמאן לימא לן דטומאת הגוף חמירא כו' אם דר' אשי אמר כן לשנויי לדר' יוסי הגלילי מ"מ הפשיטות בכ"מ אינו כן רק דכרת דטומאת הגוף חמור וע' פסחים ע"ט א' מוטב יאכל בטומאת בשר בלאו ואל יאכל בשר בטומאת הגוף שהוא בכרת:

שם בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון, נ"ב כל' זה יבמות נ"ג ב', ע"ז נ"ד א' וע"ע סוטה כ"ח א' סוטה שלא עשה בה שוגג כמזיד ואונס כרצון וב"ק כ"ו ב' לחייבו על השוגג כמזיד ועל האונס כרצון ובמגילה ט"ו ב' שמא אתה דן על השוגג כמזיד ועל האונס כרצון ובסנהדרין ע"ו ב' רוצח שלא עשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון וע"ע סוטה ל"ב ב' ובמה היא נטמאת בשוגג או במזיד באונס או ברצון וע"ע תוספתא נזיר פרק ד' בין שטמאוהו אחרים בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון וע"ע ל' הש"ס שבת ק"א ב' בין שוגגין בין מזידין בין אנוסין בין מוטעין ול' התוספתא שם פרק י"א בין אנוסין בין שוגגין בין מזידין ובין מוטעין וכזה שם בתוספתא פרק י"ד וביצה פרק ד' וכן בתוספתא ר"ה פרק ב' קדשוהו אנוסין שוגגין מזידין ומוטעין וע"ע בתוספתא עירובין פרק ז' שכל מחיצה שנעשית לשבת [צ"ל בשבת] בין אנוסין בין שוגגין בין מוטעין בין מזידין הרי זו מחיצה וזאת הנוסחא מתוקנת יותר דהיא לא זו אף זו דלא מיבעי' אונס רק אפי' שוגג דיש בו קצת פשיעה ולא זו לבד אלא אפי' מוטעה כגון אומר מותר דהיא עוד פשיעה יותר דהי' לו ללמוד ולא זו לבד אלא אפי' מזיד גמור ה"ז מחיצה:

דף ו:

כ"ג ביוה"כ יוכיח, נ"ב כל' זה גיטין נ"ד ב', חולין י' ב':
שם רש"י ד"ה בין שישנו כו' כ' כשאירעה טומאה על הקרבן, נ"ב כן פירש"י ג"כ בסנהדרין י"ב ב' ד"ה בין שישנו כו' ע"ש שכ' בשעת טומאה וע"ש בחידושי רמ"ה שעמד ע"ז דשעת טומאה מאי ריצוי איכא ופי' דאשעת הקרבה קאי כו' ע"ש:

דף ח.

ההוא לקבוע לו מקום הוא דאתא, נ"ב כל' זה מנחות י"ט ב', חגיגה כ"ו ב', מעילה י"ב א':

דף ח:

שזה פרישתו לקדושה, נ"ב זה הי' עניין הנס שלא אירע קרי לכ"ג ביו"כ דכיון דפרישתו לקדושה ובברכות י' ב' איש אלקים קדוש הוא מנא ידעה שלא ראתה קרי על מטתו אלמא דמי שאינו רואה קרי הוא קדוש ולהיפך הרואה קרי אינו קדוש וע"כ מצד פרישתו לקדושה הי' הנס שלא אירע קרי, ע' מזה בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז ד"ה עוד כתבת ואשר יראה לי כו':

דף ט.

ושנות רשעים כו' זה מקדש שני שעמד ת"ך שנה ושמשו בו כו', נ"ב לאו רשעים ממש אלא שלא היו מתמנים כהן בן כהן ככהני בית ראשון וכן אמרו בירושלמי אבל כשתסלק זה מהם צדיקים גמורים הן כו', שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז ע"ש בארוכה ולפיכך תמוהים דברי החתם סופר בליקוטי תשובותיו סי' י"ד מש"ש ואטו מכהנים גדולים של בית שני מייתי ראי' אשר נאמר עליהם במס' יומא ד"ט ע"א מה שנאמר שם עש"ה בח"ס:

דף ט:

תוד"ה ר"א דמרא דארעא דישראל כו' כ' פי' לא הי' מתחיל לדבר עמו כו', נ"ב ע' מה שרצה לדון מזה לעניין מסל"ת בשו"ת שבות יעקב סי' צ"ט:

דף י.

איני יודע אם נינוה העיר הגדולה כו'. נ"ב ע' ש"ך חו"מ סי' מ"ט ס"ק י"ד וע' זבחים כ"ח א' ובכורות כ"ו ב' וחולין כ"ז ב' אי קאי קרא אדפתח בי' או אדסליק מיני' וע' אתוון

דאוריתא כלל כ"ג וע' בס' שערי אפרים להגאון מהר"ז מרגליות ז"ל שער יו"ד סעיף ל"ח ע"ש בפתחי שערים וע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קל"ה שנסתפק כזה באומרם ז"ל מתתי' בני של יוחנן כהן גדול אם תיבת כהן גדול חוזרים על מתתי' או על יוחנן ועמ"ש בגליון סנהדרין פ"ה ב':

דף י:

דילמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב. נ"ב כזה פסחים נ"א א', נדרים מ"ד ב':

דף יא.

והתניא רפת בקר כו', נ"ב ע' ב"ב י"ח א' לא יפתח אדם חנות כו' ולא רפת בקר כו' דירה שאני ע"ש דמשמע דבל' גמ' מיקרי רפת בקר דירה:

שם אלא מאי ניאותות מתקשטות, נ"ב כזה מגילה כ"ח ב' ואין ניאותין בהם ופירש"י דאין מתקשטין בהם ע"ש ושם בהכרח הפי' כן דא"א לפרש שם הכוונה על רחיצה ע"ש וא"כ ק"ק משם לכאורה אמ"ד כאן מאי ניאותות רוחצות:

שם לבית התבן ולבית הבקר ולבית העצים ולבית האוצרות, נ"ב כזה הוזכרו יחד בסוטה מ"ג א' במשנה ובעירובין ע"ב ב' בגמ' ועוד שם פ"ה ב' במשנה:

שם יכול שאני מרבה אף בית שער אכסדרה ומרפסת ת"ל בית מה בית מיוחד לדירה יצאו אלו שאין מיוחדין לדירה, נ"ב כזה בשינוי ל' בסוטה מ"ג א' יכול שאני מרבה אף הבונה בית שער אכסדרה ומרפסת ת"ל בית מה בית הראוי לדיר' אף כל הראוי לדיר':

דף יא:

מה בית העשוי לכבוד, נ"ב עמ"ש בגליון סוכה כ"ט א':

שם הר הבית כו' יצאו אלו שהן קודש, נ"ב ל' השאלתות פ' עקב ושערי מקדש ולשכות ועזרות פטורות שהן קודש ובתי כנסיות ומדרשות נמי פטורין דאיקריין מקדש שנא' והשמותי את מקדשיכם עכ"ל ע' מגילה כ"ח א' והא דאמרינן לקמן אר"י אני לא שמעתי אלא מקום מקודש בלבד ופטר לבתי כנסיות ומדרשות מטעם מקום מקודש הוא ככוונת השאלתות הנ"ל:

שם מ"ד ביתך ולא ביתה, נ"ב צע"ק דהא כה"ת בלשון זכר נאמרה ואפ"ה לא מצרכינן ריבוי לאשה וע' תמורה ב' ב' וע' תוס' ב"ק ט"ו א' ד"ה השוה מש"ש וא"ת לקמן בשור שנגח כו' ע"ש:

דף יב.

אימא א"ר יהודה כו'. נ"ב נ' דאין כוונת הגמ' להגיה רק פרושי קמפרש דמאי מקדש מקום מקודש וע' רמב"ם ה' ביאת מקדש פ"ג ה"י וכשם ששילוח טמאים מן המקדש בעשה כו' ובכ"מ ואפשר דמן המקדש דנקט רבינו מקום המקודש קאמר וכל המחנות בכלל עכ"ל נ' דכיוון הכ"מ לגמ' דכאן וס"ל דפרושי קמפרש וכנ"ל דאל"כ אין סברא לחדש כזה דמקדש היינו מקום מקודש וכמובן ואולם י"ל דרק בלישנא דר' יהודה דכאן יש לפרש כן וזה לפי מאי דמפרשי' במנחות כ"ז ב' קרא דוכפר את מקדש הקודש דהיינו מקום המקודש לקודש עש"ה דאמר שם כן אליבא דר' יהודה דווקא א"כ לר' יהודה יש תיבת מקדש בתורה דפירושו מקום מקודש וע"כ גם ר' יהודה בדבריו לפעמים הי' אומר כן מקדש וכוונתו מקום מקודש דוגמת ל' תורה ודו"ק וע"ע דוגמא זבחים נ"ד א' לוי מתרגם באחסנתי' יתבני מקדשא מקום מקודש לדמים ובגוף הך דכאן ע' ר"ש ערלה פ"א מ"ב בשם הירושלמי דר' יהודה גופי' ס"ל דירושלים לא נתחלקה לשבטים ופוטר מש"ה מערלה בירושלים והא דאמר הכא אני לא שמעתי כו' היינו ששמע מרבו כן ואיהו גופי' לא ס"ל ע"ש והוא כהך דעירובין ל"ה ב' הא דידי' הא דרבי' דיקא נמי דקתני כו' שמעתי שמקדרין בהרים ע"ש:

שם אמר אביי ש"מ אורח ארעא כו', נ"ב קצת דוגמא לזה חגיגה כ"ה ב' אמר אביי ש"מ דינא הוא כו':

דף יב:

רבי אומר שתי תשובות בדבר, נ"ב כזה שבת קט"ו א' אמר רבי ב' תשובות בדבר:

שם ועוד בגדים שנשתמשתה בהן קדושה חמורה תשמש בהן קדושה קלה, נ"ב כזה תוספתא שקלים פרק ג' אמרו לו מי ששימש בקדושה חמורה יחזור לשמש בקדושה קלה:

שם תוד"ה כה"ג כו' כ' ומסתלק בפה, נ"ב ע' תוספתא שבועות פ"ק דנשיא ומשיח קדושתן עולמית וע' ירושלמי הוריות פ"ג ה"ב וע' רש"י תמורה כ' א' ד"ה תרי גופי נינהו וע' הוריות ט' א' וי"ב ב' ומ"ש התוס' דתלוי במלך ואחיו הכהנים ע' תוספתא סנהדרין פרק ג' אין מעמידין לא מלך ולא כ"ג אלא בב"ד של שבעים ואחד:

דף יג.

א"כ ה"ל ב' בתים כו', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב חאו"ח סי' כ"ט וגוף דברי הראב"ד דב' בתים הטעם שמא ימשוך לבו אחריהם ויבא לידי טומאה צריכים לי עיון גדול דמנ"ל למידרש טעמא דקרא וגזה"כ הוא בכ"ג ואין לדון ממנו לש"ץ דנידון השבות יעקב שם:

דף יג:

הי' עומד ומקריב כו', נ"ב ע' תוס' וע' שו"ת שבות יעקב חאו"ח סי' ז':
שם תוד"ה אלא כו' כ' דאטו בכפה תלי לה, נ"ב ל' הגמ' סוטה ו' ב':
שם תוד"ה לחדא כו' כ' הלין דכנסין ארמלן כו', נ"ב ע' שו"ת הריב"ש סי' קל"ה וע' שו"ת שבות יעקב סי' ס"ז וע' שו"ת חכם צבי סי' ב':

דף יד.

אטרודי מי לא מיטריד, נ"ב ע' תוס' ישינים ובתוך דבריהם ועוד אלא מעתה דטבעה ספינתו בים ה"נ כו' וע' שו"ת ח"צ סי' קנ"ז דכיוון לדברי הת"י ככתבם וכלשונם הנ"ל:

דף טו.

על כרחך הקישן הכתוב, נ"ב נדה ל"ז ב':

דף טו:

רש"י ד"ה אגופי' דמזבח כ' ומאי ל' טהרו כו', נ"ב ע' מנחות צ"ז א' על טהרו של שלחן וצע"ק:

דף טז.

לשכת העצים ששם כהנים בעלי מומין עומדין ומתליעין בעצים, נ"ב נזכר מזה לקמן נ"ד א' בלשכת דיר העצים הי' גנוז כו' שני כהנים בעלי מומין היו מתליעין בעצים כו':

דף יח:

א"ר יוחנן למה נקרא שמן אורות שמאירות את העינים, נ"ב כזה חולין מ"ט א' א"ר יוחנן למה נקרא שמה ריאה שמאירה את העינים ול' שמאירות את העינים ע"ע סנהדרין י"ז ב' שמיני פירא מאירין את העינים ולקמן פ"ג ב' שהדבש וכל מיני מתיקה מאירין מאור עיניו של אדם:

שם מאן הויא ליומא, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ ח"ב סי' ט"ו וע' שו"ת באר שבע סי' כ"ו:

דף יט.

לימא תהוי תיובתא כו', נ"ב ע' רש"י עירובין ל"ב א' ד"ה הרחוקין:

דף יט:

כל ימי הייתי מצטער על המקרא הזה, נ"ב ברכות ס"א ב' ומגילה כ"ד ב':
שם ולא בדברים אחרים. נ"ב ע' רש"י וע' רבינו יונה ברכות פ' הי' קורא די"א ע"ב ד"ה ודברת בם וע' רש"י סנהדרין צ"ג ב' ד"ה מן השיחה דכ' שלא היו מספרים בדברים בטלים כו' ומשמע דאינו איסור מדינא לשאר אדם דאל"כ מאי רבותיהו ע' כזה חולין ל"ז ב' וגם מה זה שכ' רש"י שם כדי שלא יתגנו כו' הא אסורים בזה מדינא וע' לקמן ע"ז א' וגרונך מצמאה כו' מנעי לשונך מדברים בטלים כדי שלא יבא גרונך לידי צמאה וע' תענית יו"ד ב' תוד"ה ואין ביניהם דברי תורה וע' מ"א סי' קנ"ו דהביא הך דכאן השח שיחת חולין עובר בעשה וכ' פי' דבר גנאי וקלות ראש וע' ברכות ל"א א' ופסחים קי"ז א' דמשמע דדברים בטלים אין הכוונה דברי שחוק וקלות ראש ע"ש דאמר ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים וגם בסנהדרין צ"ג ב' שם הוזכר ג"כ שחוק בפ"ע ע"ש וע"ש בברכות ל"א א' דאמר ג"כ ולא מתוך שיחה עש"ה והוא לכאורה דלא כרש"י סנהדרין הנ"ל דפי' שיחה דברים בטלים וע"ע לקמן ס"ז א' רש"י ד"ה סח לי אלעזר בני דכ' בלשון שחוק כו' ומשמע דסתם שיחה היינו דיבור דרך שחוק וע' חגיגה ה' ב' מאי מה שיחו אמר רב אפי' שיחה יתיר כו' וברש"י דברי שחוק כו':
שם מאי צרדא כו', נ"ב ע' פסחים קי"א ב' דהוזכר שם רוח צרדא ופירש"י כאב חצי הראש וצריך ביאור ל' צרדא דש דלא שייך שם טעמא דכאן:

דף כ.

ביומא דכפורי לית לי' רשותא לאסטוני', נ"ב במהרי"ו סי' קצ"ב איתא דג"כ אין יצה"ר שולט בו וע"כ ניתן יום זה לכפרה לישראל דכיון דאין יצה"ר שולט בו בקל יוכל האדם לעשות תשובה ביום זה עכ"ל ומ"ש דג"כ אין יצה"ר שולט בו הוא עניין אחד עם מאי דלית לי' לשטן רשותא לאסטוני דהוא השטן הוא היצה"ר כו' וע' חידושי הר"ן ר"ה ט"ז ב' אהך דכדי לערבב השטן דכ' וז"ל פי' להכניע היצר כדכתיב היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו דשטן היינו יצה"ר וכדר"ל דאמר הוא השטן הוא היצה"ר הוא מה"מ עכ"ל והוא בב"ב ט"ז א' וע"ע שם במהרי"ו דכ' בעשור לחודש היינו דאמרי' דעשור קודש

קדשים היינו דכתי' לכל זמן ועת וגו' בו קיבל מרע"ה לוחות אחרונות בו אמר השם סלחתי כדבריך מש"ה הזכיר הכ"ג י' פעמים השם י' וידוין ב' בערב ש"ץ והקהל וכן ח' בעיוה"כ [אולי צ"ל ביוה"כ] שחרית מוסף מנחה נעילה י' פעמים קידוש ידים ורגלים כו' עכ"ל ושם סי' קצ"א כ' רמז על יוה"כ כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהי' קודש ע"ש וע' מהרי"ל ה' יוה"כ כ' בשם הרוקח דהא דביומא דכפורי לית לי' רשות לאסטוני היינו רק על עבירות שנעשו ביוה"כ אבל עבירות שנעשו בכל השנה מקטרג עליהן נמי ביוה"כ עכ"ל וראיתיו אח"כ ברוקח סי' ר' ועוד שם בארוכה יותר בסי' רי"ז:

שם בכל יום תורמין כו' בקריאת הגבר או סמוך לו בין לפניו ובין לאחריו, נ"ב דוגמתו תמיד כ"ו א' במשנה וכי באיזה שעה בא הממונה כו' פעמים שהוא בא מקריות הגבר או סמוך לו מלפניו או מאחריו:

שם כתוב אחד אומר כו' וכתוב אחד אומר כו' הכיצד חלקהו חציו להקטרה וחציו להרמה, נ"ב כזה פסחים ס"ח ב' כתוב אחד אומר עצרת לד' אלקי"ך וכתוב אחד אומר עצרת תהי' לכם כו' חלקהו חציו לד' וחציו לכם וע"ע זבחים נ"ח א' וזבחת עליו את עולתיך ואת שלמיך כו' חציו לעולה וחציו לשלמים וע"ע דוגמא ספרא אמור הובא בילקוט שם חג הסוכות שבעת ימים לד' יכול חגיגה וסוכה לשמים ת"ל חג הסוכות תעשה לך יכול חגיגה וסוכה להדיוט ת"ל חג הסכות שבעת ימים לד' הכיצד חגיגה לשמים וסוכה להדיוט עכ"ל והכוונה ג"כ חלקהו חג לשמים וסוכה להדיוט וע"ע חולין כ"ז ב' לחייבו בב' סימנין א"א כו' לפוטרו בלא כלום א"א כו' הכיצד הכשירו בסימן אחד כו' והיינו ג"כ חלקהו חציו כבהמה וחציו כדגים וע' פסחים ע"ה ב' ומש"ש בגליון:

דף כ:

ואי ס"ד מחצות דאוריתא היכי מקדמינן. נ"ב כעין זה פסחים נ"ח א':

שם תוד"ה היכי כ' ואמאי והא זריזין מקדימין כו', נ"ב עמ"ש בגליון פסחים ד' א' דסברת רש"י דכיון דההרמה הוא סילוק מקדושה שמסתלק מעל המזבח לא שייך בזה זריזין מקדימין עש"ה ונתיישבתי דיש קצת סתיר' לזה מגמ' נדרים ד' א' דמחפש אחר סברא שלא יהי' בל תאחר בקרבנות נזירות כבשאר קרבנות ע"ש ומדוע לא אמר דכיון דהקרבנות הם לסילוק קדושה שמסתלקת ממנו קדושת הנזירות ע"י הקרבנות לכן ה"א דלית בהו איסור באיחורם וזהו החילוק שבינם לשאר קרבנות עש"ה ודו"ק ועוד ראיתי שיש לעיין בזה בס' בית מאיר על מסכתות במגילה דף כ"א ד"ה פסקא זה הכלל עש"ה

כל הדיבור שמחולק בזה עם למדן אחד אי שייך זריזין מקדימין בסילוק הלחם מהשלחן מפאת דהוא סילוק מקדושה עש"ה:

דף כא.

ולא נמצא פסול בעומר כו', נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז מ"ש חכם אחד שהי' הנס לפי שהתורה אמרה והבאתם את עומר אחד ולא שנים כו' וא"כ הנה הבטיחה שלא ימצא בהם פסול שאם הי' אפשר שימצא בהם פסול היו מצריכין מה"ת לעשות עוד מכל מין ומין שמא יופסלו ויביאו אחרים תחתיהם כו' וע"ש שהתשב"ץ דחה דבריו אולם גוף דברי החכם הנ"ל יש להם דוגמא בחגיגה כ"ו ב' במשנה כל הכלים שהיו במקדש יש להם שניים ושלישיים שאם נטמאו הראשונים יביאו אחרים תחתיהם:

שם ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים, נ"ב נס זה הי' מעין ימות המשיח שנא' ושעשע יונק על חור פתן וכן נס דעומדים צפופים ומשתחוים רוחים הי' ג"כ דוגמא לימות המשיח שנא' עוד יאמרו באזניך בני שכוליך וגו' הרחיבי מקום אהלך, שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז וע"ע שם סי' קל"ה וסי' ר"א בסופו:

שם ותו ליכא כו', נ"ב הוי מצי לאקשויי נמי דליחשוב נם שלא שלט האש בציפוי מזבח הזהב ע' רש"י חגיגה כ"ז א' ד"ה כעובי דינר זהב ולפי מאי דמסיק דניסי דגואי ודקביעי לא קחשיב ניחא נמי הא:

שם פסולי תלתא הוו חשבינהו בחד אפיק תרי ועייל תרי א"ה בלועין נמי תרי הוו חשבינהו בחד חסרי להו, נ"ב דוגמתו חולין מ"ב ב' נקובי תמניא הוו חשבינהו בחד אפיק שב ועייל שב א"ה פסוקי נמי תרי הוו חשבינהו בחד בצר להו:

שם סלוקו כסדורו, נ"ב ע' תוס' חגיגה כ"ו ב' ד"ה סילוקו וע' ת"י לקמן ל"ח א' ד"ה והללו פתן מתעפשת וע' מאירי שם דכ' דנס דסילוקו כסידורו הי' רק בבית ראשון וכן בבית שני בעוד שהיו ממנים כהנים גדולים צדיקים וחשובים אבל משהיו ממנים כהנים גדולים ע"י ממון נתקלקל הכל כו' ע"ש:

שם ת"י ד"ה ולא כו' כ' דבמקדש ראשון דווקא קאמר, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז:

דף כא:

מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום, נ"ב דוגמתו לקמן נ"ד

שם אעפ"י שאש יורדת מן השמים כו', נ"ב אי גם אש של מזבח הזהב הי' אש מן השמים ע' תוס' שלהי חגיגה ושו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ע' ועמ"ש בחגיגה שם על הגליון:

שם ואלו הן כו', נ"ב בס' מגדל דוד להרדב"ז שיר השירים ה' עה"כ פתחתי אני לדודי וגו' הביא גמ' דכאן בזה"ל אלו ה' דברים כו' ואלו הן ארון ואורים ותומים ושמן המשחה ואש ושכינה עכ"ל וע' ירושלמי מכות פרק ב' הלכה ו' דאמר כן רק דתחת שכינה אמר שם רוח הקודש וע"ש במגדל דוד שכ' מסברא דנפשי' דברי התוס' דכאן ד"ה ואורים ותומים וע"ש עוד שכ' וז"ל וא"ת למה לא עשו שמן המשחה וי"ל כיון שעדיין הי' של משה קיים שנא' זה לי לדורותיכם משמע שעדיין הוא קיים וכן ארז"ל ולפיכך לא היו רשאין לעשות אחר עכ"ל וצריך הסברה:

שם אוכלת לחין כיבישין דמערכה, נ"ב פי' שהית' שורפת עצים לחים כיבישים, שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז ד"ה עוד כתבת כי טעם לא כיבו הגשמים כו' וע"ש:

דף כב.

רצין ועולין בכבש, נ"ב בס' יריאים סי' שכ"ז הקשה ממכילתא סוף יתרו אשר לא תגלה ערותך עליו שלא ילך פסיעה גסה אלא עקב בצד גודל ע"ש וע' סוכה נ"ב ב' רש"י ד"ה עקב בצד גידל וע' תוספת רבינו יהודה החסיד ברכות י' ב' ד"ה רגל ישרה עש"ה וע' תוס' ישנים כאן:

שם כל הקודם את חבירו בארבע אמות זכה, נ"ב כל' זה תוספתא סנהדרין פ"ח:

שם ואם היו שניהן שוין הממונה אומר להן הצביעו. נ"ב ע' שו"ת מעיל צדקה סי' י' וכמדומה דדבריו לא יתכנו לדברי רש"י ד"ה וכל הקודם בהן דכ' וזהו גורלם וע' פי' הגר"א ז"ל משלי י"ח י"ח דמשמע דכל דאלים גבר הוא מטעם גורל דאל"כ מדוע נקט קרא דווקא אותם שהדין ביניהם כל דאלים גבר וע"כ דגם הוא רק מטעם גורל וע"כ בדידי' שכיח טפי שיתרצו הבעל דינים להטיל גורל ביניהם כי למה להם לעשות גורל ע"י הבאה שיכו זא"ז בתפיסת החפץ לראות הגורל אשר יפול בניצוח אחד מהם הלא טוב להם להטיל גורל סתמיי מבלתי הכאות ומהלומות ודבר זה דדין דכל דאלים גבר הוא מטעם גורל הוא ממש כרש"י דכאן דכ' אהך דרצין כו' דכל הקודם כו' זכה דזהו גורלם וע"ע שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' כ"ד:

שם ארבע אמות שאמרו בהדי כו' א"ד בר מאמה יסוד ואמה סובב, נ"ב כזה בזבחים נ"ח ב' מי סברת הני ארבע אמות בהדי אמה יסוד ואמה סובב ארבע אמות בר מאמה יסוד ואמה סובב:

דף כב:

לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין כו', נ"ב לפי"ז אם עושין כו' ואח"כ חלילה אין עושין משתנים ברגע מבלי מספר למספר ולהיפוך אם אין עושין כו' ואח"כ עושין משתנים ברגע ממספר לבלי מספר וע' דוגמא בחגיגה י"ג ב' כתוב אחד אומר אלף אלפין ישמשוני' כו' וכתוב אחד אומר היש מספר לגדודיו לא קשיא כאן בזמן שביהמ"ק קיים כו' והיינו דבחורבן הבית נשתנו מבלי מספר למספר:

שם ואם אדם חטא בהמה מה חטאה, נ"ב ל' המשנה סנהדרין נ"ד א' ושם בגמ' ק"ח א' וע"ע דוגמא שבועות ל"ט א' אם הוא חטא משפחתו מה חטאת ועוד בסנהדרין מ"ד א' אם הוא חטא בניו ובנותיו מה חטאו כו':

שם ואימא כבן שנה כו' אחויאו כו', נ"ב בחידושי אגודה הנדפסים עם מהרי"ו דפוס קאפוסט דס"א ע"א דן מזה דהאומר לחבירו אתה משקר כממזר צריך לעשות בו דין הקורא לחבירו ממזר ואינו יכול לטעון כממזר ולא ממזר וע' זוהר משפטים דפוס ווילנא דקכ"ב ע"א מפורש להיפוך וע' שו"ת תה"ד ח"ב סי' רנ"ז ועמ"ש בגליון קידושין כ"ח א':

שם רש"י ד"ה בבזק כ' ל' שברי חרסים, נ"ב ע' עירובין ק"ד א' רש"י ד"ה בוזקין בלח:

דף כג.

א"ר חסדא לא קשיא כאן בבריא כאן בחולה, נ"ב כל' זה לקמן פ"ב א':

שם מריש ה"א כו', נ"ב ע' בעלי התוס' עה"ת פ' תצוה ד"ה מערב עד בקר ודבריהם צע"ג מגמ' דכאן ומש"ש וכן משמע במנחות כו' הנה במס' מנחות לא הובא כלל הך דבן ביבאי ממונה על הפקיע והוא משנה בשקלים והובא בגמ' בכאן בד:

שם בא אביו של תינוק, נ"ב צ"ע דתינוק בכל מקום פירושו קטן וקטן הרי פסול לעבודה ואפי' גדול אין מניחין אותו לעבוד עד שיהא בן כ' כמבואר בחולין כ"ד ב' ואיך קרא כאן תינוק לבן כ':

שם ומעיקרא סבר אקראי בעלמא הוא כיון דחזו כו', נ"ב דוגמתו תמיד ל"ב א':

דף כג:

אבל טהרת כלים הוא דחמירא, נ"ב הטעם לפי שע"י טומאת הסכין אפשר שיטעו לשחוט בו ויטמא הקרבן ויהי' קודש נאכל בטומאה וגם הנוגע בו יהי' מטמא מקדש וגוף הסכין בהיותו בפנים בטומאה היא טומאת מקדש וזה הי' דבר חמור להם מאוד גם משפיכות דמים ויש לו שורש בתוספתא שבועות פ"ק קשה טומאת מקדש וקדשיו מכל

עבירות שבתורה כו' עש"ה וזהו עניין מאי דמצינו בכמה דוכתי דחמירא להו טומאה טובא משאר דברים ע' תוס' סנהדרין מ"ח א' ד"ה משמשין ועוד בכ"ד:
שם אחרים פחותין מהן, נ"ב כל' זה לקמן ל"ה ב':
שם תוד"ה יש כ' וכי תעלה על דעתך שזר ובע"מ קריבים לגבי מזבח, נ"ב ע' כלים פ"א מ"ט דרק בין האולם ולמזבח אין בעלי מומין נכנסין וזה ג"כ רק מעלה דרבנן וע' סוכה מ"ד א' ול' התוס' דכאן הוא ל' הגמ' לקמן מ"ה א' על זר לבד ונזכרתי דמפורש בקרא לאו דלא יגש בע"מ למזבח והוא ממניין המצוות לרמב"ן וע' ספר יריאים סי' של"ו וע' חזקוני עה"ת יתרו פרשה כ' פסוק כ"א ד"ה וזבחת עליו:

דף כד.

ועבדתם עבודה תמה, נ"ב דוגמתו סוכה ל"ד ב' ולקחתם שתהא לקיחה תמה ועוד שם ל"ו ב' רש"י ד"ה וקתני ע"ש ובברכות ט"ו ב' ולמדתם שיהא למודך תם ובמנחות ל"ד א' וכתבתם כתיבה תמה:

דף כד:

הדליק ליחייב הדלקה לאו עבודה היא, נ"ב ע' מאירי שכ' ואעפ"י שאינה עבודה מ"מ הואיל ומעשה הצריך הוא הרי הוא מפקיע נתינת פתילה ושמן שלא ליקרא עבודה תמה עכ"ל ויש דוגמא לזה באתרוג חסר דפסולו מולקחתם לקיחה תמה ואפי' בחסר מיעוט ואע"ג דקיי"ל רובו ככולו בכל התורה ורק דבמיעוט חסר לא אמרי' רובו ככולו כמ"ש האחרונים ועכ"פ כאשר יש כל הדבר אז יוצאין שפיר ברוב שבו מטעם רובו ככולו וכמ"ש בלקח טוב וא"כ הרי א"צ אל המיעוט לצאת בו כמו בהרוב וצריך רק למציאות המיעוט לא להיותו מצוה ועכ"ז אמרי' דאין הרוב תם כאשר המיעוט חסר ואף דא"צ למצוותו רק למציאותו וה"ז כהך דכאן דנתינת פתילה ושמן לא חשיבי עבודה תמה מפני צורך ההדלקה עוד ואף דאין צורך לעבודת ההדלקה דאינה עבודה ורק למציאות ההדלקה הוא דצריכינן ודו"ק:

דף כה.

כמין בסילקי גדולה היית', נ"ב כל' זה סוכה נ"ח ב' ותיבת בסילקי הוזכר גם במשנה טהרות פ"ו מ"ח:
שם תוד"ה אין כ' והא אין ישיבה כו', נ"ב ע' ריב"א עה"ת פ' תזריע ד"ה מחוץ למחנה דכ' והא דאמרי' אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד היינו לשהות שם כך פי' ר"מ

מקוצי עכ"ל ולא איתפריש שיעור שהי' זאת ואולי היא כשיעור שהי' שהוזכרה בנטמא במקדש וא"כ עכ"פ להנ"ל משכחת יושב אוכל בלי שיעור שהי' אולם גוף דבריו שם צריכים ביאור ונ' כוונתו דקשיא לי' דכתי' במצורע מחוץ למחנה מושבו ודרשי' מחוץ לג' מחנות וק' דבמחנה שכינה הא גם בלי הצרעת אסור לו לישב דא"ל דנ"מ מאחד ממלכי בית דוד גופי' אם נצטרע דהא דרשי' בהוריות י' א' פרט לנשיא שנצטרע וע"ש ט' א' אולם הך מושבו דכתי' במצורע פירושו עכבה דוודאי אין מחויב לישב דווקא כ"ז היותו מחוץ למחנה ואף דאמרי' בקידושין ל"ג ב' טמא יושב כו' היינו מדאפקי' רחמנא בל' מושבו ובגוף כוונת הר"ם מקוצי הנ"ל אני מסופק אם כוונתו דהישיב' בשהי' נאסרה או כוונתו דהישיב' לא נאסרה כלל רק ישיבה זאת שאמרו פירושה עכבה ושהי' והיא היא שנאסרה דזר הנכנס לעזרה לצרכו לסמיכה ושחיטה ותנופה ע' כלים פ"א מ"ח אסור לו לשהות שם רק צריך לפרוש מיד אחרי הסמיכה כו' אולם בגמ' כאן ובכל דוכתא שהוזכר הך דאין ישיבה כו' מוכח הכוונה ישיבה דווקא וע"ע במאירי בסוגין שכ' שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד שנא' ויבא המלך דוד וישב לפני ד' וכתי' בתרי' מי אנכי ומי ביתי כי הביאתני עד הלום כלומר שאין אחר רשאי לישב וכדכתי' לעמוד לשרת עכ"ל ואינו מובן דלעמוד לשרת אוסר רק שירות בישיבה אבל לא ישיבה בעלמא וצ"ע:

שם כ' דבאכילת קדשים כתי' בהו למשחה לגדולה כו' והיינו מיושב, נ"ב לכאורה הטעם עפ"י הך דגיטין ע' א' דאכילה מעומד מתיז גופו של אדם וע"כ לא הוי אכילה מעומד אכילת גדולה ולפי"ז זה שייך רק באכילה דווקא אולם בשו"ת מהר"י ברונא סי' קכ"ב כ' בשם התוס' גם בפדיון הבן דצריך הכהן לישב בשעה שמקבל הפדיון דרך חשיבות דבמתנת כהונה כתי' משחה עכ"ל:

דף כו.

נותן את הפדר אבית השחיטה, נ"ב כזה משנה תמיד ל"א א' נטל את הפדר ונתנו על בית שחיטה:

דף כו:

אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר, נ"ב ע' רמז ולימוד ע"ז בס' בנין אריאל פ' תצוה דכתי' לכבש האחד בקודש הסך נסך שכר לד' ובתענית ג' א' הסך נסך בב' ניסוכין הכתוב מדבר אחר ניסוך המים ואחד ניסוך היין ולקמן ל"ד ב' לכבש האחד איזהו כבש

שנא' בו אחד הוי אומר זה תמיד של שחר הרי רמוז ניסוך המים בהדיא עם תמיד של שחר וע"ש:
שם העוקץ בשנים והרגל בשנים, נ"ב מחי דק' מהך דאותה לנתחי' ולא נתחי' לנתחים ע' שו"ת חות יאיר סי' קי"א:

דף כז.

א"ר שימי בר אשי אשכחתי' לאביי דהוה מסבר לי' לברי', נ"ב כזה קידושין מ"ח ב':

דף כז:

אלא פורקה זר, נ"ב ע' מה שהערותי בזה במפתחות שבסוף הגבורות שמונים אות כ"ח דכיון דא"א לסידור החדשה בלי פריקת הראשונה ראוי שתוחשב גם הפריקה עבודה במה שעושה מקום לסידור וראוי שתיאסר הפריקה בזר ע"ש מש"ש ראי' לזה ויש עוד ראי' לזה מגמ' סנהדרין ס"ד א' כל חדא וחדא רווחא לחברתה שבק ע"ש דנוטל אבן מן המרקוליס חייב מפאת שמפנה מקום לזריקה חדשה ולכן חשיב גם הפינוי עבודה ע"ש וכל מילי דע"ז כעין פנים דיינינן להו וא"כ ראוי דכל כה"ג בפנים יוחשב עבודה דו"ק כי הוא דומה בדומה ממש להך דסנהדרין:
שם וכי יש לך עבודה שכשיר בלילה ופסולה בזר, נ"ב בס' בנין אריאל חלק בית תלמוד דל"ב ע"א וז"ל תימה דלעיל כ"ד א' ד' עבודות שזר חייב מיתה ומהם ניסוך המים וניסוך היין וניסוך המים הא כשר בלילה כמבואר בתענית ב' ב' ודוחק לומר דסוף עבודה דיממא היא מאחר דמיקרי עבודה בפ"ע ולא גרירא בתר זבח וגם ניסוך היין דחשב משמע דאיירי נמי בנסכים הבאים בפ"ע ע"ש בתוד"ה לאתויי עכ"ל והנה מניסוך המים עדיפא ה"ל להקשות דבתוס' שם בתענית ד"ה איבעי' כ' להדיא דניסוך המים כשר אפי' בלילה ראשונה דחג וא"כ הרי אינה סוף עבודה דיממא דעבודת הקרבן הרי הוא אחרי' ביום:

דף כח:

אלא שהזריזין מקדימין למצוות, נ"ב ע' פדר"א הובא בילקוט פ' לך לך רמז פ' דאברהם מל א"ע בחצי היום וע"ש בז"ר:
שם אמר רב קיים אברהם כו', נ"ב ק' שהרי משנה היא סוף קידושין וע' יישוב נכון ע"ז בס' בנין אריאל עה"ת סוף פ' תולדות וע"ע ס' הנ"ל סוף פ' בשלח אמאי נקט כאן עירובי תבשילין דווקא ועמ"ש בגליון סנהדרין ק"ח ב' בשם חידושי הרמ"ה וע' ס' הפרדס לרש"י סי' ד' וז"ל ולפי שהאבות שמרו משמרת השבת שכן הוא אומר באברהם וישמור

משמרתי וגו' שאפי' עירובי תבשילין הי' אברהם יודע ואומר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו וגו' את בניו זה יצחק ואת ביתו זה יעקב ולכך אנו מזכירין את האבות בתפלת מנחה דשבת עכ"ל וע' סנהדרין נ"ז ב' דמפרש דבניו היינו הזכרים וביתו הנקיבות ע"ש וע' תוס' ב"ב קמ"א א' ד"ה בת הית' לו ובכל שמה דהקשו אמאי לא השיאה אברהם ליצחק למ"ד דב"נ מותר באחותו ע"ש וצ"ע דהא האבות קיימו התורה עד שלא ניתנה ומאי קושי' ואולי ס"ל לתוס' כסברת הגור ארי' עה"ת דקיימו רק עשין אבל לא לאוין:

שם יומא דעיבא כולי' שמשא למאי נ"מ כו' לכדדרש רבא כו', נ"ב הובא בריי"ף פסחים שלהי כל שעה:

שם זוהמא דשימשא, נ"ב גי' הערוך זיהרא דשימשא וע' פסחים י"ג א' וזהרורי בעלמא הוא דחזא:

דף כט.

אילה רחמה צר, נ"ב במסורת הש"ס ציין עירובין וב"ב ויש עוד בבכורות ז' ב':

שם מליקת העוף, נ"ב יל"ע מאי דנקט מליקה דמרש"י מגילה כ' ב' ד"ה ביום צוותו משמע דאילו הי' אפשר לצמצם המליקה ברגע אחרונה של הלילה ותהי' ההזאה אחריו ברגע ראשונה של היום הי' כשר עש"ה וא"כ לא המליקה היא שגורמת רק ההזאה שהית' בלילה וא"כ הל"ל הזאת דם עוף לא מליקה וכזה יוקשה מזבחים ס"ח א' במשנה ועוד בכמה דוכתי דנקט פסול מליקה בלילה:

דף כט:

שקדם וסילקו, נ"ב כל' זה חולין ק' א' וק"ח ב':

דף ל.

לא צריכא דיושב ונראית עומד ואינה נראית, נ"ב מעין דוגמא דחשיב נראה מה שנראה כשהוא יושב אף שאינו נראה עומד בנדה מ"א ב' אר"ל כל שתנוקת יושבת ונראית א"ל ר' יוחנן אותו מקום גלוי הוא כו' ומיהו כאן אין צריך לסברא דחשוב נראה דהא גם באינו נראה ג"כ הי' ראוי שיאסר ורק מפאת דלא ניתנה תורה למה"ש וע"כ כל שנראה כשהוא יושב ואפשר לקנחו ואינו דבר קשה שנאמר שא"א להיות כמלאכי השרת שפיר אוסר:

שם ומחזיר הטפיח כו', נ"ב גי' הריי"ף בברכות סוף פ' אלו דברים ומחזיר פניו לאורחין:

דף ל:

מצורע טובל ועומד בשער נקנור ר' יהודה אומר א"צ טבילה, נ"ב כזה נגעים פי"ד מ"ח טבל בלשכת המצורעים בא ועמד בשער נקנור רי"א לא הי' צריך טבילה:
שם והיא אחת מד' לשכות שבד' מקצעותי', נ"ב לעיל ט"ז א':

דף לא:

ירד וטבל עלה ונסתפג, נ"ב כל' זה בתמיד פ"א במשנה:
שם תוס' ד"ה אמה כ' א"כ היו המים יוצאין לחוץ, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ג וע' שו"ת מעיל צדקה סי' ל"ט וסי' מ' וסי' מ"א:

דף לב.

חוץ מפסוק זה, נ"ב דוגמא לזה ב"ב ק"ט א' קראי שלא כסדרן כתיבי וע"ע ב"ק ק"ז א' עירוב פרשיות כתי' כאן וע"ע כזה במגילת אסתר במ"ע ששכח הרב כפי דעת הרמב"ן במצוה י"ג ע"ש שכ' דמה שכתוב גואל הדם ימית את הרוצח בפגעו בו ואם בפתע בלא איבה הדפו וגו' ומוכח דהך דגואל הדם וגו' קאי אמזיד דהא אח"כ הוא שמתחיל הכתוב לדבר משוגג וכמ"ש ואם בפתע וגו' מ"מ עירוב פרשיות כתי' כאן וקאי קרא דגואל הדם וגו' נמי אשוגג ואף דנאמר בפרשת המזיד עש"ה:
שם תוד"ה ומה כ' ליכא למימר טמא ליכנס לעזרה יוכיח שטעון טבילה ואין טעון קידוש כו'. נ"ב י"ל בפשיטות בזה דהא יוכיח הוא לימוד וכל שאין למידין ממנו אין עושין ג"כ יוכיח ממנו כמבואר בתוס' סוטה כ"ח א' ד"ה אינו דין עש"ה וא"כ י"ל בפשיטות דראב"ש בשיטתי' דאבוה קאי דס"ל אין דנין אפשר משא"א ע' תמורה ט"ז ב' דפריך בפשיטות אליבא דר"ש וכי דנין אפשר משא"א ומשמע דקים לי' להש"ס הכי דס"ל לר"ש אין דנין אפשר משא"א וכן משמע במנחות י"ט א' עש"ה וא"כ הא אין לומר דמה טמא הנכנס לעזרה טעון טבילה ולא קידוש אף כאן יהא טעון טבילה ולא קידוש דהא אין דנין אפשר משא"א ובטמא ליכנס לעזרה הא א"א שיצטרך קידוש לכניסה דהא אין קידוש רק בפנים כמבואר בסוגיין ובזבחים כ' ב' קידוש בכלי שרת בחוץ כו' עבודתו פסולה וא"כ על כרחך לו שיכנס לפני הקידוש ואף דיכול להכניס ידיו ורגליו ולקדש מ"מ הא קיי"ל דביאה במקצת שמה ביאה וא"כ עכ"פ הא ההכרח שתהי' כניסת הטמא בלא קידוש רק בטבילה לבד וא"ל דעכ"פ הי' ראוי שיכניס רק ידיו ורגליו לקדש ויהי' כניסת שאר גופו עכ"פ בקדימת קידוש וכמ"ש כזה תוס' יבמות ז' ב' ד"ה ואמר עולא

דאף דהותר ביאה במקצת מפני ההכרח מ"מ לא הותר ביאת כולו עש"ה דאין לזה עניין לכאן דכאן עכ"פ לימוד ליכא מביאת מקדש דטמא כיון דיש חילוק עכ"פ ויש לומר דרק שם דהוכרחה הטבילה שתועיל בלבדה בלא קידוש לביאת המקצת דכגון זה הוא דאמרה תורה דהואיל ואהניא למקצת אהניא לגמרי ואין לדון וללמוד מכגון זה אהיכא דאפשר שאין הטבילה מועלת כלל בלא הקידוש וכמובן וגם י"ל דלא מהני לעניין קידוש אם רק ידיו ורגליו בפנים דבעי' שיהי' כולו בפנים מקרא דבבואם אל אהל מועד ירחצו מים ע' זבחים כ"ו א' בבואם אל אהל מועד עד שיבא כולו לאהל מועד ואולם בזה י"ל דהכי קאמר קרא דביאת כל צריכה רחיצת מים אבל אין ראי' שהרחיצה צריכה ביאת כל ואולם בלא"ה הדברים נכונים ופשוטים לענ"ד כנ"ל וחידוש על התוס' שלא העירו כלל מזה:

דף לב:

מאי קרצו, נ"ב ע' רע"ב פאה פ"ז מ"ד ד"ה נקרצת וצ"ל דגם שם לישנא דקטלא הוא דכ"ז היותו במחובר יש בו כח הצומח דנקרא נפש בפי חכמי המחקר ותלישתו מן המחובר זהו מיתתו דאם הפי' שם כפשוטו חתיכה א"כ מאי פריך כאן מאי קרצו הרי הפי' פשוט כמו חתכו וכהך דהתם וע"ע נגעים פ"ד מ"ד כדי לקרוץ בזוג ונ' שם ג"כ פירושו כדי לחתוך בזוג ונקרא ג"כ קריצה מל' קטלא דהשער ג"כ יונק מן הגוף וכשנחתך היא מיתתו וע"ע נדה נ"ב ב' כדי לקרוץ בצפורן ושם פירש"י כדי לאחוז ע"ש ואולם בכלים פ"ח מ"ו בית שאור כו' השאור והשרץ בתוכו והקרץ בנתיים כו' ובפיה"מ להרמב"ם ובית שאור כלי נחלק בתחלת עשייתו לב' חלקים כו' וזה הדופן המבדיל בין החלקים יקרא קרץ מלשון מחומר קורצתי גם אני (איוב ל"ג) ר"ל הבדלתי ונחתכתי עכ"ל ומבואר דכל חתיכת והבדלת דבר נקרא קריצה גם בל' משנה וע"ש זה נקרא הדופן המחתך ומבדיל בין חלקי הבית שאור קרץ וע"ע כלים פט"ו מ"ב אם התקין להיות קורץ עליו כו' ובפיה"מ להרמב"ם וקורץ יחתוך עליו הבצק עכ"ל וכן בר"ש שם קורץ עורך עליו לחם ויש אומרים לחתוך עליו בצק מלשון מחומר קורצתי עכ"ל וצ"ע וע"ע כלים פי"ז מ"א בר"ש דהביא תוספתא חמת חדשה אעפ"י שמקבלת רמונים טהורה תפרה ונקרצה שיעורה ברימונים ע"ש והאי ונקרצה נ' פירושו ג"כ שנחתכה וע"ע ירושלמי יבמות פ"ח ה"א בעא מיקרוץ ע"ש בפני משה פי' שרצה לפרוש הימנו וע' ירושלמי כאן מ"ד נסוחה כו' מחומר קורצתי כו' וע' בשירי קרבן ד"ה חד אמר נכוסה עש"ה:

שם כל עבודות יוה"כ אינן כשרות אלא בו, נ"ב במהרי"ו סי' קצ"ב כ' דיוה"כ מיכאל ממונה עליו והוא כהן גדול של מעלה ומש"ה אין עבודת יוה"כ כשר אלא בכ"ג עכ"ל:

דף לג.

הואיל והתחיל במערכה גומר, נ"ב כזה זבחים פ"ט ב' הואיל והתחיל במתנות גומר וע"ע מנחות מ"ד ב' איידי דאתחיל באכילה גמר לכולא מילתא דאכילה וע"ע כזה בס' הפרדס לרש"י סי' כ"ד וע"ש דאין ללמוד מהך דזבחים אלעלמא דהיכא דאיתמר איתמר היכא דלא איתמר לא איתמר עש"ה:

שם אין מעבירין על המצוות, נ"ב ע' שו"ת הרדב"ז ח"א סי' קפ"ז דכמו דקיי"ל שאין מעבירין על המצוות ואין מדקדקין אם זו קלה או חמורה כך אין מעבירין על העבירות אעפ"י שזו קלה וזו חמורה וכיון שמוטל עלינו לייסר אדם על עביר' זו שבאה לידינו אין מעבירין עלי' מחשש שמא יצא לתרבות רעה ויעשה עביר' חמורה מזאת עש"ה ולכאורה כיון דהך דאין מעבירין על המצוות מושמרתם את המצות ילפי' לי' וקאי על מ"ע וכפשטא דקרא דקאי על מצה דהוא מ"ע וע"כ גם לפי הדרש דקרינן מצוות מ"מ נ' דרק דומי' דמצה המכוונת בפשטא דקרא דהיא מ"ע הוא דדרשי' וע"כ ראוי שיהי' תלוי בספק אי גמרי' איסורין ממצוות וכן להיפוך דהארכתי בזה בכללים ואכ"מ וראיתי עוד בשו"ת הרדב"ז שם ח"א סי' תקכ"ט שכ' דהך דאין מעבירין על המצוות הוא דרבנן ודרשא דושמרתם וגו' אסמכתא הוא וע"ש עוד שכ' אהך דעבורי דרעא כו דלא שייך בי' מעיקר הדין הך דאין מעבירין כו' דכיון שמחוייב לקשור של יד תחילה עדיין לא הגיע זמן של ראש עד שיניח של יד עש"ה וצ"ע דכיון דבדיעבד אם הקדים של ראש הוי מצוה הא חשוב זמן כתוס' פסחים ה' א' ד"ה לא והארכתי בלקח טוב:

שם רש"י ד"ה אין מעבירים כ' מושמרתם את המצות כו', נ"ב ע' ס' קרבן חגיגה סי' כ"ה:

שם גליון הש"ס ד"ה אבייי כו', נ"ב וע' שו"ת חות יאיר סי' ט' וסי' י' וסי' י"א:

דף לג:

היכי עביד, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב' אלפים קמ"ב:

שם רש"י ד"ה לדבר כ' אין כפרה אלא בדם, נ"ב ל' הגמ' לעיל ה' א':

שם תוד"ה עבורי כ' ויצטרך להעביר, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ג' אות א' דכ' דמוטב שיעבור ממה שישנה סדר הפסוק דכתי' וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך וצע"ק דהא העברה אסור מושמרתם את המצות דה"ל כמו השמר דהוא ל"ת וכן בר"ה

ו' א' דתשמור הוא ל"ת ומשא"כ שינוי הסדר הוא רק עבירת שינוי סדר העשה ואפי' למ"ד דהשמר דעשה עשה מ"מ מנ"ל דמוטב כו' ומסברא גוף עשה יש לה להיות חמורה מסדר עשה:

דף לד.

ילמד של שחרית משל ערבית, נ"ב ע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' ט':

דף לד:

תוד"ה רבי כ' א"כ שחרית עיקר, נ"ב סברתם דבדבר המפורש יש לו קדימה על הנלמד מדרשא וע' תוס' יבמות ז' ב' ד"ה ואמר וע' שו"ת חות יאיר סי' קכ"ט דכיון דמומחה מפורש בכתוב בהתרת נדרים ואילו ג' הדיוטות ילפי' רק מג"ש לכן בעי' לכתחלה יחיד מומחה ע"ש:

דף לה.

ותנא מניינא אתא לאשמעי' כו' עד לית לן בה, נ"ב כזה בקידושין י"ח א' וע"ע בכריתות ה' א' ותנא מניינא קמ"ל וערכין ט' ב' אחרים מניינא אתא לאשמעי' וע' תוס' ב"ב כ"ח א' ד"ה שהן וע"ע שבועות ל"ח ב' ר' חייא מניינא אתא לאשמעי' וע"ע רש"י סוכה נ"ה ב' ד"ה מאי קמ"ל דכ' ג"כ וכי מניינא אתי לאגמרינן כו':

דף לה:

רש"י ד"ה מאי לאו כ' דמשמע שלא יהיו דומין לראשונים, נ"ב ע' שו"ת לחמי תודה למהר"י באסאן ז"ל סי' י"א הקשה מפירש"י עה"ת עה"כ ויעבוד עמו עוד שבע שנים אחרות דכ' אחרות הקישן לראשונות מה הראשונות באמונה כו' הרי דאחרים מורה על השיוי והדמיון לא על ההתנגדות והחילוק ע"ש מש"ש בזה:

דף לו.

ובלבד שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הזבח, נ"ב מנחות צ"ג ב':
שם אין עולה בא כו', נ"ב במדרש יש בכ"ד דעולה מכפרת על הרהור הלב וע' חידוש בבעלי התוס' עה"ת פ' ויקרא ד"ה לכפר עליו וז"ל כי כשאדם אוכל חלב בשוגג מביא חטאת ועל הספק אשם תלוי ולפעמים סבור בוודאי שאכל שומן והוא אכל חלב ועליו העולה מכפרת מה שלא ידע לעולם עכ"ל ואולי טעמם דכי היכי דמכפר אהרהור הלב

היינו אמחשבה בלי מעשה ה"נ מכפר אמעשה בלי מחשבה כגון אכל חלב וכסבור שומן אלא דבנודע לו אח"כ הא מחויב חטאת או אשם תלוי וא"א לעולה שתכפר רק בלא נודע לו אח"כ וע' ירושלמי תרומות פ"ח ה"א הובא בר"ש שם דמדמי סבור שומן ונמצא חלב לסבור אסור ונמצא היתיר אולם בגמ' דידן נזיר כ"ג א' עושה צריכות ביניהם ע"ש וע' רש"י ערכין כ"א א' ד"ה ממשכנין דכ' דשלמים מכפרין אעשה אולם הוא וודאי ט"ס וצ"ל דעולות וכנוסחא אחרינא דשם ע"ש:

דף לו:

לאו לאו מעליא הוא, נ"ב עניין הניתוק דכאן הוא חידוש דעשה דלגר וגו' איננה תיקון ללאו דאחרי שאכל א"א עוד לתת לגר וכמו שעמדו ע"ז רש"י ותוס' ישינים ומצאתי לו דוגמא בברכות י"ג א' תני בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה שנא' והי' שמך אברהם ר' אלעזר אומר עובר בלאו שנא' ולא יקרא עוד את שמך אברם ובתוספת הר' יהודה חסיד שם כ' וז"ל ויש לפרש דבר קפרא לא חשיב לי' לאו משום שניתק לעשה דכתי' והי' שמך אברהם ואידך לא דמי ללאו דנותר שניתק לעשה לפי שמתקן הלאו עכ"ל ויש שם עוד חידוש דמוכח לפי"ז דיש מלקות אלאו דקורא לאברהם אברם דאל"כ מה עניין הניתוק ויש לדבר הרבה בזה ואכ"מ:
שם מאי ואם נפשך לומר, נ"ב כזה שבועות ל' א', לקמן ע"ד ב':

דף לז.

והיו מזכירים אותו לשבח, נ"ב כל' זה נדה י"ז א':
שם הרב באמצע, נ"ב ע' מזה ברכות מ"ו ב' וע' ר"ה כ"ו ב' דשופר של ר"ה באמצע וב' חצוצרות מן הצדדין שמצות היום בשופר ובחידושי הר"ן שם הטעם משום דגדול באמצע כדאמר כאן ע"ש:
שם יכול יתן שנים על זה ושנים על זה, נ"ב ע' גליון הרע"א ז"ל וע"ע ספק כזה בל' חכמים קידושין ע"ח א' אלמנה וגרושה לוקה משום שני שמות מאי לאו שני שמות ותו לא לא שני שמות על זה ושני שמות על זה וע' רמב"ן עה"ת ויקרא א' פסוק ד' דכ' וסמך ידו בשתי ידיו כי מצאנו וסמך אהרן ובניו את ידיהם על ראש הפר וסמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש האיל ודרשו בו ידי כל יחיד ויחיד עכ"ל:

דף לז:

באלף בית, נ"ב כל' זה ב"ב קס"ח ב' אלף בית בעלמא קאתינא ולפי פירש"י כאן י"ל גם שם הפי' שיכתוב ראשי תיבות אולם הרשב"ם שם לא פי' כן:

דף לח.

מפני שנחושתן מצהבת, נ"ב בשו"ת חות יאיר סי' ס"ח דן מכאן כיוצא בזה לביהכ"נ ע"ש:

דף לח:

נזקרים בבת ראש, נ"ב כל' זה בעלמא כדי שיזדקר הגדי בבת ראש ולקמן ס"ז ב' זורקו בבת ראש:

שם על הראשונים נאמר זכר צדיק לברכה ועל בן קמצר וחביריו נאמר שם רשעים ירקב, נ"ב דוגמת ל' זה בתענית כ"ח:

שם רקביבות תעלה בשמותן, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם פאדווא סי' פ"ז וע' ירושלמי סוכה פ"ה ה"ח דיש שם שם אמורא רבי יודה בן טיטס וצ"ל דכיון דיש שינוי בנקודה דטיטוס הרשע שמו טיטוס בחולם ט' השני' ושם טיטס דירושלמי הוא בנקודה אחרת תחת הט' מדלא נאמר טיטוס לכן לית בי' משום אסוקי בשמי' וא"כ גם קישית תוס' כאן ובכ"ד מהך דשבנא איש ירושלים ניחא בפשיטות דאולי הי' חילוק נקודה ביניהם ולק"מ:

שם ונותנת משקלו זהב לביהמ"ק, נ"ב דוגמתו ערכין י"ט א' במשנה מעשה באמה של ירמטיא שאמרה משקל בתי עלי ועלתה לירושלים ושקלה משקלה זהב ולא נאמר שם של זהב וע"כ גם כאן צריך למחוק תיבת של וכמו שמחקו הב"ח:

שם מדאוריתא מנא לן דכתי' ויאהל כו', נ"ב ע' ליקוטי דינים שבסוף ס' מהרי"ל דקפ"ח ע"ב וז"ל בסדר לך כתי' ואנשי סדום רעים וגו' פירש"י מכאן שם רשעים ירקב הקשה החבר ר' שלום כ"ץ מה בא רש"י לפרש מכאן והלא מקרא מלא הוא שם רשעים ירקב ותי' מהר"י סג"ל דקרא מתנבא דשם רשעים ירקב אבל מניין כשמזכירין הרשעים דמזכירין לגנאי לכך פירש"י מכאן הואיל והזכיר אנשי סדום סיים עליהן גנותן רעים וחטאים וגו' עכ"ל והדברים צע"ג מגמ' דכאן:

שם כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא כו', נ"ב במהרי"ל שם אי' וז"ל אמר ששמע מפי מהר"ש שהרגיש וגם הוא הרגיש דהאמת כך דכל עביר' שאדם הורגל לעשותה רוב ימיו דהן ל"ו שנה כיון דדש בה שוב לא מניחה ומלפפתו כל ימיו עכ"ל ומדה טובה מרובה לכן כיון שעברו רוב שנותיו ולא חטא שוב אינו חוטא:

שם כיון שבאה לידו דבר עביר' פעם ראשונה ושני' ואינו חוטא שוב אינו חוטא, נ"ב מעין זה לקמן פ"ו ב' היכי דמי בע"ת כגון שבאת לידו דבר עביר' פעם ראשונה ושני' וניצול הימנה וע' שו"ת תה"ד סי' רנ"ג:

דף לט.

ואומר לד' חטאת, נ"ב בס' חומרי מתניתא לקמן פ"ב א' הקשה מהך דנדרים י' ב' דאסור לומר לד' קרבן מחשש שמא ימות ע"ש ולא ראה דהיא קישית תוספת ישינים כאן במקומו וע' תוספתא פרק ב' דשם נאמר הוא אומר לד' והסגן אומר חטאת ר' ישמעאל אומר לא הי' צריך לומר חטאת אמרו לו והלא כבר נאמר ועשהו חטאת עכ"ל התוספתא והוא קצת ראי' לתי' הת"י כאן דכיון דמשום קרא דועשהו חטאת הוא דאומר חטאת א"כ כיון דכתי' בקרא בתר אשר. עלה עליו הגורל לד' צריך גם הוא לאומרו אחרי לד' והנה לפי סברת התוספתא דהוא אומר לד' והסגן אומר חטאת וא"צ שיהי' באחד בלא"ה לק"מ דאפילו מת הכ"ג אחרי אומרו לד' ג"כ הי' הסגן יכול לומר חטאת ונמצא שלא היתי' הזכרתו ש"ש לבטלה כלל ואם הי' מת הסגן אז הי' הכ"ג אומר חטאת דוודאי גם לתוספתא כשיר' אמירת חטאת בכ"ג רק דכך הי' נוהגין שהי' הסגן אומר חטאת ולא נתבאר הטעם אבל וודאי דאם אמר הכ"ג ג"כ יצא ולשמא ימותו שניהם אין לחוש כמבואר ר"פ ד' אחין דלמיתה דתרי לא חיישי' והנה לפמ"ש התוס' ישינים כאן דהחשש בהך דנדרים דילמא פשע ולא שמא ימות א"כ י"ל ג"כ דלפי התוספתא לק"מ כיון דהכ"ג עומד ומשגיח על הסגן ואם ישכח מלומר יזכירנו וגם כיון דהסגן עומד לפני הכ"ג המשגיח עליו ואימת הכ"ג עליו לא אתי למיפשע וכהך דשבת י"ג א' שאני תינוקות הואיל ואימת רבן עליהן לא אתי לאצלויי ואולי מזה הטעם הוא שתיקנו לסברת התוספתא שיאמר הסגן חטאת דלשנות מסדר המקרא דנאמר תחלה לד' ואח"כ חטאת א"א ושיאמר הכ"ג שניהם יש חשש דילמא פשע וכנלמד בנדרים מקרא דחיישי' לזה דכתי' קרבן לד' וע"כ תיקנו שתהי' אמירת חטאת בסגן דליכא חשש פשיעה כיון דהכ"ג עומד ומשגיח עליו כו' וכנ"ל ואכה"ג ליכא קרא דניחוש לפשיעה ודו"ק:

שם הצנועין מושכין את ידיהן, נ"ב ע' שו"ת מהר"י ברונא סי' קס"א דקדק מכאן דאין כופין לכהן לקבל מתנות כהונה רק בדעתו הדבר תלוי וע"ש עוד סברא דכיון דכתי' במתנות כהונה למשחה לגדולה א"כ אילו הי' מוכרח לקבל אין זה דרך גדולה רק דרך כפי' ועבדות עש"ה כל התשובה ולפי"ז יהי' חילוק בין מתנות כהונה דבעי' בהו למשחה לבין אותם דלא בעי' למשחה ע' תוס' בכורות כ"ז א' ד"ה ואתי ומש"ש על הגליון:

דף לט:

לבנון שמלבין עוונותיהן של ישראל, נ"ב דוגמתו לקמן ע"ה א':

דף מ.

לא ידע מאי קאמרי רבנן, נ"ב בגליון הרי"פ ציין ג'יטין ל"ז ב', תמורה ל"ב ב' ויש כזה עוד בע"ז ס"ט ב' רשב"ג הוא דלא ידע מאי קאמרי רבנן כו' והוא כהך דגיטין ל"ז ב' הנ"ל וע"ש בגיטין בתוס' ד"ה אי לפני יאוש דנ' דהי' נחשב להם לחידוש מאי דפשיטא לי' לאמורא דברי רבנן אף דהתנא נסתפק בהם ע"ש ויש עוד יותר מזה בר"ה ל' ב' התם ר' יהודה הוא דקא טעי איהו סבר ריב"ז מדרבנן קאמר כו' עש"ה:
שם והכי קאמר להו אי הגרלה הגרלה ממש קא אמריתו פליגנא עלייכו בחדא אי הגרלה דקאמריתו היינו הנחה פליגנא עלייכו בתרתי, נ"ב דוגמת סיגנון זה ב"ב קע"א א':

דף מ:

אל תתנו מקום למינים לרדות, נ"ב ע' מאירי כאן דפי' שהמינים יחשדו אותנו בכך להיות כל מעשינו עושים דרך נחש עכ"ל ואולם בפרה פ"ג מ"ג יש ג"כ לשון זה אל תתנו מקום לצדוקים לרדות ושם לא שייך פי' זה דרק כאן ההחזרה משמאל לימין הוי ניחוש משא"כ שם ליכא עניין ניחוש וכמובן:

דף מא:

אין פדיון לעוף, נ"ב מנחות ק' ב', כריתות כ"ז ב', מעילה י"ב א':
שם א"ר יוסף ניחזי אנן, נ"ב כזה ג'יטין ל"ג ב':

דף מב.

שיהא זר שוחט ואלעזר רואה, נ"ב אין מבואר אי הכוונה דאפי' זר שוחט ואלעזר רואה כשר וכ"ש דשחיטת אלעזר עצמו כשיר' או כיון דכתי' ושחט אותה לפניו משמעותו דווקא שאחר ישחוט דאם הוא שוחט לא שייך למיקריי' לפניו לדבר שאדם עצמו עושה וע' שו"ת רדב"ז ח"א סי' ת"ו דאם הסופר בגט הוא עצמו השליח אז במקום שא"צ מדינא לומר בפני נכתב כו' יותר טוב שלא יאמר כלום משיאמר בפני נכתב דמשמע שהוא לא כתבו ומיחזי כשיקרא ע"ש ואולם כאן גם בהוא עצמו שוחט יש מובן לתיבת לפניו לעניין שלא יסיח דעת אלא דלשמואל לא איצטריך קרא לזה לבד דמשריפה נפקא וע"כ

דאתי קרא נמי להכשיר זר שוחט ואלעזר רואה אבל עכ"פ אין ממעט שחיטת עצמו כיון דבשחיטת עצמו נמי שייך ל' לפניו במה שאסור לו להסיח דעת וק"ל:
שם רש"י ד"ה שאני פרה כ' שהרי שחיטתה בהר המשחה כו', נ"ב דוגמתו פיה"מ להרמב"ם פרה פ"ד מ"א ור"א אומר אחר שנשחטת בחוץ יצאת ממשפט הקדשים וע' מנחות פ"ח אי מצורע חוץ הוא וע"ע שם ב':

דף מב:

משמע מוציא מיד משמע, נ"ב ל' הספרא שמיני פרשה ב' בריתא ג':

דף מג.

תוד"ה הכל כשירין לקדש כ' יש לפרש ונתן עליו בשבילו כו', נ"ב ע' גליון הרי"פ הביא תוי"ט ומהרש"א התומהים בזה וע' שו"ת ח"צ סי' קנ"ד דתמה ג"כ בזה ולא ראה שכבר קדמוהו ז"ל:

דף מג:

פוק תני לברא, נ"ב בגליון הש"ס להגרע"א ז"ל ציין שבת ק"ו עירובין ט' ביצה י"ב והוא עוד ביבמות ע"ז ב' וע"ש במסורת הש"ס:

דף מה.

זהב שחוט שנטוה כחוט, נ"ב חולין ל' ב':
שם ואחת של קיום האש, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז ד"ה עוד כתבת כי טעם לא כיבו הגשמים כו':
שם הצתת אליתא, נ"ב נזכר בתמיד כ"ט א' במשנה ופרה פ"ג מ"ט:

דף מה:

תוד"ה סודרן כתבו אבל סובב שהוא מחצי המזבח ולמעלה הרי הוא כמזבח, נ"ב ע' זבחים ס"ה א' עושה מערכה על גב סובב איכא ביניהו וע"ע תוס' זבחים פ"ז ב' ד"ה אויר:

דף מו:

שבת דהותרה היא כו', נ"ב ע' רא"ש לקמן פ' יוה"כ סי' י"ד וע' שו"ת הרשב"א ח"ג סי' רי"ד וע' ב"י וב"ח או"ח סי' שכ"ח וע' שאילת יעב"ץ סי' קל"ב ד"ה ועתה אלכה ואשובה

וד"ה ולתשובת הרובה קסת ע"ש וע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' פ"ה ומצאתי בתוספתא שבת פרק י"ו א"ר יוסי מניין לפ"נ שדוחה את השבת שנא' את שבתותי תשמורו יכול במילה ועבודה ופ"נ ת"ל אך חלק פעמים שאתה שובת פעמים שאי אתה שובת עכ"ל התוספתא ומבואר דלר' יוסי תלוי דין עבודה ומילה בשבת אי הותרה או דחוי' בדין פ"נ אי הותרה או דחוי' כיון דחד קרא הוא דדרשי' אכלהו וע"ש בח"ס דכ' ומה עניין עבודה לפ"נ דילמא לעניין אחד מהם הוא דחי' ולאידך הותרה והביא שם גמ' דכאן ע"ש והנה בדברי ר' יוסי דתוספתא הנ"ל מפורש דמחד קרא הוא דנפקי ופשוט דעניינם אחד או הותרה או דחוי' ושוב ראיתי אריכות בזה בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז ד"ה הרמב"ן ז"ל בס' תורת האדם כו' עש"ה ולא העיר ג"כ מתוספתא הנ"ל [והך דר' יוסי דתוספתא הנ"ל הוא בגמ' להלן פ"ה ב' בשם ר' יוסי בר יהודה ואפ"נ לחוד ולא הוזכר שם מילה ועבודה]:

דף מז.

מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי, נ"ב ע' ר"ן נדרים נ' א' ד"ה מן מזי' וצע"ק וע' רש"י שם:

דף מז:

דנואי לא תיבעי לך דוודאי קומץ הוא דבראי לא תיבעי לך דוודאי שירים הוא כי תיבעי לך דביני ביני מאי, נ"ב דוגמא לזה פאה פ"ד מ"י תוך היד כו' לעניים אחר היד כו' לבעה"ב ראש היד כו' ר' ישמעאל אומר לעניים רע"א לבעה"ב ע"ש בר"ש ורמב"ם:
שם הדר פשטא כו' בין הבינים ספק נינהו, נ"ב ע' ת"י ויש קצת דוגמת זה ברכות כ"ה ב' אמר רבא כו' מג' ועד י' היינו דבעא מיני' ר' יוסף מר' הונא ולא פשט לי' ע"ש:
שם רש"י ד"ה והא ליכא כ' שמאיליו נכנס, נ"ב מוכח דמה שאחוז אח"כ בידו לא מיקרי לקיחה וע' לקמן מ"ט א' תוד"ה בעי וע' זבחים י"ד א' סד"א הואיל וכתי' ולקח ואי אתא קוף רמא להו אידי' בעי למיהדר ומשקל זימנא אחריתי וכבר האריכו בזה האחרונים בעניין לקיחת לולב וגם אני בחידושי ועמ"ש בזה בשו"ת משיב דבר חאו"ח סי' מ':

דף מח.

ולא מדם העור, נ"ב ע' ט"ז יו"ד סי' כ"ג סק"ז מש"ש דאל"כ מאין בא דם זה דהא בעור אין דם ועמ"ש ביישוב דבריו בשו"ת שבות יעקב סי' נ"ח וע' שם ח"ב סי' ס"א הניח הוא עצמו ז"ל דברי הט"ז בתימה מגמ' דכאן וחידוש גדול שהרי הוא עצמו ז"ל יישב בח"א

סי' נ"ח הנ"ל קושי' זו ואולי דברים הנ"ל שבחלק א' כתבם באיחור וכך הם כתובים שם בחצי עיגול ונ' שבאיחור נכתבו:
שם תוד"ה בעי כ' שהיפך הכלי כי כיתונא, נ"ב ל' הגמ' ר"ה כ"ז ב':

דף נ:

בקופיא מתכפרי, נ"ב י"ל הפי' כפרה קלה לא חשובה וקבועה ע' רש"י פסחים נ' א' ד"ה אור שכ' כל דבר קל קרוי קפוי כו':

דף נא:

ות"ל דאשר לו אמר רחמנא, נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת מהראנ"ח סי' פ"ג:

דף נב.

חמש מקראות כו', נ"ב ע' תוס' וע' עוד מנחות כ"ז ב' פלוגתא דשם אי מבית לפרוכת קאי אלפניו או אלאחריו וע"ע תוס' שם ס"ה ב' ד"ה כתוב דנסתפקו בכתוב עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם אי קאי חמשים יום אלפניו או אלאחריו ע"ש וע"ע שם ס"ו ב' אביב קלוי גרש איני יודע אם אביב קלוי אם גרש קלוי וע' ב"מ ע"ג ב' ת"ל לעולם בהם תעבודו ובאחיכם כו' ע"ש דתיבת ובאחיכם אין לו הכרע אי קאי אלעיל או אלרע ונדרס על שניהם וע' נדה מ"ח א' א"ק שש שנים יעבוד ובשביעית ובשביעית נמי יעבוד וע' סנהדרין נ"ז ב' פלוגתא בקרא דשופך דם האדם באדם דמו ישפך אי קאי תיבת באדם אקמי' או אדמו ישפך דבתרי' עש"ה וע"ע ב"מ קי"ג א' ע"ש ברש"י ד"ה מאי לאו לרבות שליח ב"ד ושם ב' ד"ה לא שליח ב"ד כמלוה דמספקי' שם בקרא דבחוץ תעמוד והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט החוצה אי תיבת והאיש קאי אלעיל וה"ק בחוץ תעמוד והאיש היינו השליח ב"ד ג"כ יעמוד בחוץ ואשר אתה נושה בו היינו הלוה יוציא וגו' או קאי אלרע וה"ק בחוץ תעמוד אבל והאיש דהוא השליח ב"ד ואשר אתה נושה בו היינו הלוה יוציא וגו' עש"ה וע' ירושלמי תרומות פ"ד ה"ג ע"ש בפני משה ד"ה יכול תורם בחטים אחד משלשים כו' מש"ש דוששיתם קאי לפניו ולאחריו ואולם יש שם בירושלמי גירסא ופי' אחר ג"כ וע"ע ירושלמי שביעית פ"ט ה"ו פלוגתא בכתוב ואכלו אביוני עמך ויתרם וגו' אי קאי ויתרם אלעיל או אלרע ע"ש בפני משה:

שם רש"י ד"ה ור' יוסי כ' הילכך חביב הוא שלוחן ליכנס לפומבי, נ"ב מעין זה לעיל מ"ג ב' רש"י ד"ה והיום דכ' כהן גדול מראה כבודו וחיבתן של ישראל שהוא שלוחן ועושה עצמו כבן בית כו':

דף נג.

וכן תלמיד הנפטר מרבו כו' מצדד פניו והולך, נ"ב נזכר ב"ב צ"ט א' ומצודדים פניהם כתלמיד הנפטר מרבו:

שם תוד"ה שהורו כ' ואיכא מ"ד שתויי יין היו ואיכא מ"ד מחוסרי בגדים היו, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל י"ג אות כ"א:

דף נג:

דתירום רישך אכולה כרכא, נ"ב ע' תענית כ"ב א' דקא מגנית אכולה כרכא:

שם המתפלל צריך שיפסע שלש פסיעות לאחריו כו' חזינא להו לאביי ורבא דפסעי להו לשלש פסיעות בכריעה אחת, נ"ב ע' כזה ב"ב כ"ה א' ודילמא כעבד שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו ומשתחוה וברש"י כשהוא הולך לאחוריו משנטל פרס מתרחק תמיד בהשתחוי' ע"ש וע' ברכות ל"ד א':

שם התם איבעי לי' למיקם, נ"ב ע' שו"ת רד"ך בית כ"ז וע"ש שכ' בטעם האומרים דאין לו לחזור עד שיגיע ש"ץ לקדושה וז"ל דאותו המקום אשר עמד שם והתפלל קבעו לעבודה ההיא שעבד את קונו בפעם ההוא לחדר המלך וכל עוד שהוא צריך בפעם ההוא לעבודת בוראו שהוא מעין העבודה הראשונה דהיינו מעין התפלה שהתפלל כבר אם שחרית ואם מוסף כו' המקום כחדר המלך לאותה עבודה ואין לו רשות לחזור למקום ההוא עד הגיע הזמן שהוא מצווה בפעם ההוא לעבוד לבוראו מעין העבודה הראשונה ואם חזר קודם זה הרי קלקל ובלבל כל מה שעשה משל לעבדי המלך שאין להם רשות להכנס בחדר המלך אא"כ לעבודתו ולכן אין לו לחזור עד שיגיע ש"ץ לקדושה שאז חוזר הוא לעבודת בוראו שחייב לענות קדושה עכ"ל וע"ש אריכות בזה וע"ע בהך דכאן בשו"ת חוט השני סי' נ"ד:

שם דומה לכלב ששב על קיאו, נ"ב בליקוטי דינים שבסוף ס' מהרי"ל דקפ"ט ע"א וז"ל אמר מהר"י סג"ל דנפל מחלוקת בין ההמון ליישב המשל הזה ונראה אליו ליישב מהא דאיתא בכמה דוכתי דמי ששב מחטאו יהא נדמה עליו כאילו לא חטא מעולם ויהא בטוח במחילה גמורה ולא יחשוב אולי לא נתכפרו עוונותיו ויגמור בדעתו שלא

לחזור לחטוא לעולם והשתא כשאדם סיים תפלתו ופסע אחריו ישאר עומד שם ויהא בטוח שתפלתו נתקבל ונתכפר ונפטר מכל וכל ואם חוזר מיד נראה כאילו ממהר לבקש ולהתפלל על שיחזור לחטוא עוד משל לכלב דכבר קץ ומאס במאכל שבמעיו עד שהקיאו ושוב חוזר עליו ומתוק לו כדבש ואוכלו ע"ש וביותר יוצדק פי' זה בהך דלקמן פ"ו ב' דאם לא שנה בעון וחוזר ומתודה עליו ביוה"כ הבא דומה לכלב ששב על קיאו ע"ש ושם הוא בדקדוק דאחרי שכבר נסתלק מן החטא ולא שנה בו עוד ומ"מ מתודה א"כ נראה כאילו הוידוי שרצונו לחטוא עוד בעתיד ומתודה על מה שעתיד לחטוא וא"כ ה"ל כלב שב על קיאו דאחרי שכבר מאס בחטא הוא שב עליו:

שם וכי מאחר שר' אליעזר מלמדנו פעם ראשונה ושני', נ"ב דוגמת ל' זה ב"ב קס"ח א' וכי מאחר שר' יוחנן מלמדנו פעם ראשונה ושני' כו':

דף נד.

וכבר עלה סנחריב כו', נ"ב ברכות כ"ח א':

שם תוד"ה כרובים כ' שמתוך שמסתכלים כו', נ"ב ע' שו"ת צמח צדק סי' נ' וע' ירושלמי ע"ז פ"ג ה"ג ביומוי דר' יוחנן כו':

דף נד:

ולם מאמצעיתו נברא כו', נ"ב דוגמתו לקמן פ"ה א' ע"כ לא קאמר כו' אלא לעניין יציר' דכל מידי ממציעתי' מיתצר וכזה סוטה מ"ה ב' בשינוי ע"ש:

דף נה.

אדרבה דנין גופו מגופו ואין דנין גופו מעלמא, נ"ב כל' זה לקמן ע"ב א':

דף נה:

ה"מ במביא גט משום חומר אשת איש, נ"ב ע' קושי' בשו"ת יד אלעזר סי' מ"ט דהא התם איירינן רק לעניין שלא תהי' זקוקה ליבם וא"כ אין כאן רק לאו דיבמה לשוק ע"ש ולאו קושי' היא דכמו כן גם הרשב"ם בב"ב קל"ה א' קרי ליבמה לשוק אשת איש ואיסור חנק וע"ש בהגהות הב"ח ובמש"ש על הגליון ועמ"ש בגליון יבמות ל' ב' גם מדברי שו"ת הרא"ש כזה דקרי לאיסור יבמה לשוק אשת איש:

דף נז:

נתערבו לו כוסות בכוסות, נ"ב ע' מ"ש בגליון בשם הגהות הב"ח וע"ע שו"ת ח"צ סי' קנ"ו:
שם ג' פעמים, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ה סי' אלף תקפ"ה:

דף נח:

הא למדת שכל פינות שאתה פונה לא יהו אלא כו', נ"ב דוגמתו בספרי הובא בתוס' לעיל ג' א' ד"ה פז"ר ת"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא כו':
שם מר סבר ילפי' פנים מחוץ ומר סבר לא ילפי' פנים מחוץ, נ"ב ע' מנחות נ' א' ולמ"ד בקטורת הסמים של שחר גמר ממזבח העולה כו' וי"ל ג"כ דטעמא דמ"ד דפליג עלי' משום דלית לי' למילף פנים מחוץ וע"ע כל דכאן מ"ס ילפי' פנים מחוץ ומ"ס לא ילפי' בזבחים ק"ט ב':
שם מדינא בהאי קרן דפגע ברישא בההוא עביד ברישא כו', נ"ב ע' מעין דוגמא לסברא זאת (דכיון דבעצם קרן דרומית מערבית קודמת לשאר לכן אף שמפני הכרח נותן תחלה מזרחית דרומית בכל זאת אחרי נתינת מזרחית דרומית חוזר מיד לקדימה הראשונה העצמותית] בר"ן מגילה דף רס"ז ע"ב מדפי הרי"ף דכיון דבעצם החודש קודם לפרה ורק מפני הכרח טעם טהרתן של ישראל מקדימין לפרה לכן עכ"פ מיד אחר פרה חוזרת קדימת החודש ואין לאחרה ולכן אין מפסיקין בין פרה להחודש עש"ה:

דף נט.

על גלוי' כו', נ"ב כזה בספרא אמור פרשה י"ג בריתא י"ב על טהרה של מנורה ובפי' הראב"ד על גלוי' כו' ועמ"ש על הגליון לעיל ט"ו ב':
שם ילמד סתום ממפורש, נ"ב תמורה ט"ז א', תוס' לעיל ה' א' ד"ה איתקש, כ"ד א' ד"ה מתרומת:

דף נט:

לכפרה נתתיו ולא למעילה, נ"ב ע' מאירי שכ' לכפרה ניתן ולא למעילה ר"ל לטובה ולא לרעה שלא להתערב קטיגור בסינוגורו עכ"ל כוונתו דאילו היתי' קדושתו קדושה למעול והי' בקדושתו אפשריות עי"ז לבוא על ידה לידי חטא במעילה אז הי' אפשריות זה עצמו עניין אחיזת קטיגור ולא הי' אפשר לו להיות סניגור ומכפר כראוי א"נ כוונתו

דהי' אפשר שיארע בפועל שימעול אדם בדם ולא ידע כיון דמעילה בשוגג ואז כיון שהי' נעשה בו חטא בפועל אזי הי' בו עירוב קטיגור והי' מגרע אז כח סניגורו וכפרתו ולכן היותו בא לכפרה מחייב שלא יהי' בו מעילה וזהו לכפרה נתתיו ולא למעילה ודו"ק והנה מה שכ' ר"ל לטובה ולא לרעה הוא לפי"ז כדרשא דיבמות ס' ב' לרצון להם לרצון ולא לפורעניות:

דף ס.

תוספות ישנים ד"ה ועגלה כ' ואפי' הי' שם מעילה ממש, נ"ב ע' מהרש"ל קידושין נ"ז א' דכ' דא"א דעגלה ערופה יתפוס דמיו דהא לא קרוי קודש ע"ש וע' מאירי כאן דכ' דעגלה ערופה אין בה מעילה דמאחר שאינה ראוי' לפדיון הרי היא כחטאות המתות שאין בהן מעילה ע"ש ולפי"ז למ"ד דמחיים אסורה שפיר יש בה מעילה בחיים עד העריפה דאף דעומדת רק לעריפה מ"מ לא דמי לחטאות המתות דחטאות המתות אין ראוין לא לגופן ולא לדמיהן דהמיתה איננה מצוה ומש"ה לא מיקרי קדשי ד' ולית בהו מעילה וכמבואר פ"ק דמעילה ומשא"כ עגלה בחיים הרי ראוי' לגופה לעריפה דהיא מצוה וזו היא עבודתה וז"פ:

דף ס:

צורך פנים כפנים דמי, נ"ב ע' לעיל מ"ו א' תוד"ה אבל וע"ע לעיל מ"ח ב' מכשירי מצוה כמצוה דמי כו' וע' מנחות ט"ז ב' כיון דהולכה צורך דהקטרה היא קרי לה הקטרה וע' קונטרס גבורות שמונים אות ע"א מה שהבאתי שם כזה ג"כ ממנחות ז' א' וע' ע"ז מ"ו ב' איבעי' אי מכשירי קרבן כקרבן וע' תוס' יבמות ו' ב' ד"ה טעמא בסה"ד ומ"ש על הגליון שם וע' פסחים צ' א' דתקנתא והכשירא דפסח כגופי' דפסח דמי עש"ה וע' רש"י סנהדרין ס"א א' ד"ה ועובדיהם בסייף דכיון דשחיטה צורך זריקה ה"ל מחשבתו בשחיטה ע"מ לזרוק כאילו חישב בזריקה עצמה עש"ה וע' מכות ז' ב' דבעי' קרא להביא ירידה שהיא צורך עלי' דמסברא ה"א דכיון דהוא צורך עלי' חשיבא עלי' ופטור עש"ה וע' כתובות ל"א א' דכיון דעקיר' צורך הנחה הוי החיוב מיד משעת עקיר' עש"ה וע' חולין קי"ח ב' פלוגתא אי הכשר תחלת טומאה וע' ב"מ צ"א ב' דמסופק הש"ס אי מהלך כעושה מעשה דמי ע"ש ברש"י דהליכתו הוא צורך גפן שהולך אצלה ומספקינן אי נחשבת ההליכה לגפן שעושה בהגפן ויש לו לאכול מש"ה עש"ה וע' תוס' ב"מ צ"ד א' ד"ה פרה דכ' וי"ל דלאו דווקא בעידן עבידתייהו אלא בשעת הליכתן או אפי' מזמנים עצמן לילך

ולעשות חשוב בעידן עבידתיהו עכ"ל והוא ג"כ סברא דההילוך לעשות חשוב כגוף העשי' ומיקרי מש"ה עידן עבידתייהו וע' פ' אלו מציאות בנימוקי יוסף ובחידושי הר"ן אי בהליכה לביה"ק לקחת האבידה הוא מכלל גוף מצות השבת האבידה והוי בעידנא עש"ה ובכללים שלי הארכתי:

דף סב.

סבר לה כר' יוסי כו', נ"ב ע' שו"ת ח"צ סי' מ"ה:
שם נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם, נ"ב דוגמתו נגעים פי"ד מ"ה נשפך הדם תמות המשתלחת מתה המשתלחת ישפך הדם:

דף סב:

יקח שני שעירי עזים כו' שיהו שניהן שוין, נ"ב חולין י"א א' וע"ש וע"ע דוגמת דרש זה לעיל ל"ז א' א"כ מה ת"ל גורלות שיהיו שוין וע' עוד סיפרי בהעלותך פיסקא ע"ב שתי חצוצרות שיהיו שוות במראה ובקומה ובנוי וע"ע סיפרא אמור פרק י"ג בריתא ב' לחם תנופה שתים שיהו שוות, שני עשרונים שיהו שוות ע"ש בפי' הראב"ד ועוד שם פרק י"ח בריתא ב' שתים עשרה חלות שיהו שוות, שני עשרונים שיהו שוים וע"ע בעניין שיווי בסנהדרין ע"א א' דיליף מקרא בבן סורר דבעי' שתהי' אמו שוה לאביו בקול ואמר עלה דמדקול בעי' שוין מראה וקומה נמי בעי' שוין ע"ש:
שם מת"ל שתי שיהיו שתיהן שוות, נ"ב בשאלתות פ' מצורע וז"ל והא שתי מיבעי' לי' שתים ולא ארבע ההוא דכתי' אחת אחת עכ"ל ופי' בשאילת שלום דמדכתי' ושחט את הצפור האחת הייתי יודע דכמו דהשחוטה אחת כן המשולחת ועכ"פ מוכח מדברי השאלתות דמיעוט רבים שנים אינו ממעט שלא יהי' יותר רק שלא יהי' פחות וע' סנהדרין ט"ז ב' תוד"ה אחת ובחידושי הארכתי ושוב ראיתי במאירי כאן ד"ה ומעתה דכ' דאע"ג דתפסת מיעוט תפסת הוא וודאי וא"א להוסיף מ"מ קמפרש הכתוב שנים משום דכל כיוצא בזה טרח וכתב לה קרא ע"ש:
שם תוד"ה על כ' גזיר' שמא יטיל גללים, נ"ב ל' הגמ' לעיל ל"ו א':

דף סג.

לשמו פטור, נ"ב ע' חולין מ"א ב':

דף סג:

אמר רבא התם מעניינא דקרא והכא מעניינא דקרא, נ"ב כזה נדרים פ"ח א', ב"ק ע"ז ב', סוטה מ"ה א', מכות ח' א', ערכין ל' ב', תמורה ו' ב', קידושין ט' א', וע"ע נדרים פ' ב' אמר רבא מעניינא דקרא וע"ע ל' התם מעניינא דקרא בתמורה כ"ח ב':

דף סד:

תוד"ה ואם הי' כו' כ' א"נ שמא לא שייך הא מילתא כו', נ"ב עמ"ש בזה בציונים לתורה וע' שו"ת ח"צ סי' מ"ה מש"ש בזה:

דף סה:

גליון הש"ס ד"ה גזירה כ' וק"ל הא כהן אחד שמת הוי רק מתו מקצת בעלים, נ"ב לא הבנתי קושייתו ע' הוריות ו' א' והא מייתי להו מישראל כו' ומבואר דגם במתו רק מקצת בעלים חשיבה חטאת שמתו בעלי' וע' ב"מ צ"ו א' איבעי' היכא דכתי' בעליו בקרא אי כולו בעליו בעי' ואולי יש לספק ג"כ כן בל' בעלים הנמסר בהלל"מ דחטאת שמתו בעלי' היא הלמ"מ אולם הרי מפורש הדבר בהך דהוריות וכנ"ל וע"ע רש"י תענית דכ"ז ע"א ד"ה מעכבין את הקרבן:

דף סו.

חטאו כו' עמך בית ישראל, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ד סי' אלף ק"ח:
שם אטו כהנים לאו בכלל עמך ישראל נינהו, נ"ב ע' אתוון דאוריתא כלל כ"ז וע"ע תוספתא נדרים פרק ב' הנודר מישראל אסור בכהנים ובלוים כו' ע"ש:
שם איש להכשיר את הזר, נ"ב כזה זבחים קי"ח א', לעיל מ"ג א':

דף סו:

יכול הוא להרכיב אני ואתם, נ"ב ל' התוספתא פרק ג' יכול הוא להרכיב את אחרים:
שם לא מפני שהפליגן בדברים אלא מפני שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם, נ"ב כזה ירושלמי ע"ז פ"ק ה"ד אלא בגין דלית ר' חנינה אמר מילה דלא שמעה מיומוי בגין כן הוא שאיל לי' דא ומגיב לי' דא ע"ש דדומה ממש להך דכאן וע"ע כזה בירושלמי שביעית פ"ו ה"א אלא בגין דלית ר' חנינה כו' ע"ש בקצת שינוי:

שם עדים בלא התראה במיתה לא עדים ולא התראה בהדרוקן, נ"ב קצ"ע הבנת זה דכיון דתרוייהו היו מיתה ביד"ש זה מיתת מגפה וזה מיתת הדרוקן א"כ קמי שמיא מה החילוק בין אם הית' העביר' בעדים או לא הא קמי שמיא גליא עבירתו ומה יתן ויוסיף חומר בגוף העביר' במה שהית' בעדים לשתוחמר מיתתו ואולי על שהחציף לעבור בפני בני אדם עבירתו חמורה טפי ולכן המיתה חמורה יותר ויש לו דוגמא בתוס' סנהדרין ע"ח ב' ד"ה לא הי' יודע דהית' סברת משה דמחלל שבת בפרהסיא מיתתו בסקילה ושלא בפרהסיא מיתתו בחנק ע"ש בגליון הגרע"א ז"ל ואולם אני כתבתי שם כוונה אחרת בדברי התוס' וגם יש עוד חילוק בדברים ע"ש ותבן וגם עדיין ק' ל' עדים דאמר כאן דמשמעותו עדים כשרים לעדות דלפי דברינו אפי' עבר בפני נשים ופסולין נמי הא החציף כו' וראוי שיהי' במיתה ואולי החציפות רק לפי שיתפרסם הדבר על ידם והוי כעושה בפרהסיא לגמרי לעיני כל וע"כ בפני נשים ופסולין דלא מהימנינן להו מדינא גם בני אדם לא יאמינו להם ולא יתפרסם הדבר והוי העביר' בפניהם לבד ולא הוי חציפות בפרהסיא לפני הכל ואולם אם עבר לפני קרובים דלא מחשדינן להו גם מדינא למשקרים רק גזה"כ שאין עושין על פיהם דהא משה ואהרן נמי לא מהימני וא"כ בני אדם ראוי להם שפיר להאמינם והוי שפיר פרהסיא וא"כ אכתי אין מדוקדק ל' עדים דמשמע דווקא עדים כשרים וצ"ע וע"ע ש"ך יו"ד סי' ב' סקי"א מש"ש ונראה כמחלק דדווקא כשראו ב' עדים שהוציא טריפה מתחת ידו אז אמרי' כיון שחציף כולי האי ולא נזהר בפני עדים כו' ומבואר ג"כ כנ"ל דלעבור בפני עדים הוי חציפות יותר וגוף העביר' חמורה יותר:

דף סז:

עזאזל שמכפר כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תקי"ג וע"ש שהביא פי' הרמב"ן על סוד שכ' האבן עזרא עה"כ לשלח אותו לעזאזל המדברה וכ' אחר שלשים ושלש תמצאנו וע"ש סי' תקי"ד ג"כ פי' הרמב"ן על הסוד שכ' האבן עזרא עה"כ והכנעני אז בארץ:
שם רש"י ד"ה שיהא עז כ' אל לשון קשה, נ"ב יבמות כ"א א':
שם תוד"ה אטו כ' שלא יהא קדשי שמים מוטלין כנבילה, נ"ב ל' הגמ' זבחים פ"ה ב':

דף סח:

אותם מטמאין בגדים ולא משנעשו אפר מטמאין בגדים, נ"ב היינו דהאפר פנים חדשות באו לכאן וגוף חדש הוא ולא מיקרי אותו הדבר שהי' תחלה וזה טעם התוס' פסחים כ"ט א' ד"ה אין פודין דמפאת שיהי' שיווי לאפרו לא חשיב בר דמים כיון דעתה אינו

בר דמים והטעם כנ"ל דהאפר מילתא אחריתי ודבר חדש הוא וכן בתוס' ע"ז מ"ד א' ד"ה נחל דכתבו אהך דאין מכסין בשחיקת כלי מתכות הואיל ואין מגדל צמחים דאף דמשנשרף ונעשה אפר מגדל צמחים מ"מ כיון דבלא שריפה אין מגדל כו' חשיב אין מגדל כו' ע"ש והוא ג"כ מטעם הנ"ל דהאפר מילתא אחריתי הוא וא"א שיוחשב מגדל כו' מפאת שאפרו מגדל כו':

שם ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כו', נ"ב הא דאין אמירי זאת הפסק בין הקריאה היינו משום דהוא לכבוד התורה שלא להוציא לעז על ס"ת כמבואר לקמן ע' א', מהדורא בתרא לשו"ת שבות יעקב חלק א' שאלה י"ב:

שם רש"י ד"ה על העבודה כ' והודאה סמוכה לעבודה דכתיי זובח תודה יכבדנני כו', נ"ב כוונתו לש"ס מגילה י"ח א':

דף סט.

לא תימא תחת ראשיהן, נ"ב ע' שו"ת הרדב"ז ח"א סי' רכ"ה דדן מכאן דכי היכא דבגדי כהונה דהגבוה נותנם לכהנים לעבודה מ"מ להצעה תחתיהם אינם ברשותם וה"ל ההצעה מעילה ה"נ הדיוט המשאיל לחבירו טלית ללכת לבית המשתה וכדומה אסור להשתמש בטלית להציעו תחתיו וה"ל ההצעה גזל ע"ש:

שם דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי, נ"ב כזה ירושלמי ברכות פרק ה' ה"א אפיהון דהני אנא חזי בקרבא ונצח:

שם נקבום בעקביהם ותלאום בזנבי סוסיהם והיו מגררין אותן על הקוצים ועל הברקנים, נ"ב כזה סנהדרין כ"ו ב':

דף סט:

אין אומרים שם המפורש בגבולין, נ"ב סוטה ל"ח א':

שם חותמו של הקב"ה אמת, נ"ב ע' מסורת הש"ס ונרמז עוד סנהדרין צ"ד ב' ע"ש ברש"י ד"ה רבינא אמר מאי אחר הדברים והאמת וע"ש דלפי הדרש דשם יש לזה לימוד מקרא דשם דחותמו של הקב"ה אמת:

שם אמר אביי לא קשיא כאן בעניין אחד כאן בשני ענינין, נ"ב כל' זה ב"מ כ"ט ב' וע"ע שבת י"ב ב' א"ר אלעזר לא קשיא כאן בעניין אחד כאן בשתי ענייניים וע"ע חילוק בין עניין אחד לב' ענינים פסחים ו' ב':

דף ע.

לפי שאין גוללין ס"ת בציבור מפני כבוד וטורח ציבור, נ"ב ל' ס' הפרדס לרש"י סי' קצ"ח:
שם ונייתי אחרינא וניקרי, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' קכ"ט:

דף עא.

חוץ מפסוק זה כו', נ"ב דוגמתו ב"ב ק"ט א' קראי שלא כסידרן כתיבי וע"ע ב"ק ק"ז א' עירוב פרשיות כתי' כאן ונזכרתי שציינתי זה כבר לעיל ל"ב א':

דף עא:

ועשית כתי' שיהיו כל העשיות שוות, נ"ב דוגמתו זבחים פ"ט א' אמר קרא תעשו שיהיו כל העשיות שוות וע"ע לעיל נ"ה א' מת"ל כאשר עשה שיהיו כל עשיותיו שוות:

דף עב.

שמעמידין את ציפוין, נ"ב בבה"ג ה' לולב איתא שעומדין דרך ציפוין:
שם רש"י ד"ה כליל כ' ואין גדיל פחות משנים, נ"ב גמ' יבמות ה' ב' ע"ש ברש"י ד"ה גדיל שנים:
שם תוד"ה כתיב כ' וקשה והא כתי' לא יסורו ממנו, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב' אלפים ק"צ וע"ע ס' קרבן חגיגה סי' ס"ט:

דף עב:

ג' ארונות עשה כו', נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ע':
שם זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם מיתה כו', נ"ב כעין זה תענית ז' א' כל העוסק בתורה לשמה תורתו נעשית לו סם חיים כו' וכל העוסק בתורה שלא לשמה נעשית לו סם המות כו' ובקידושין ל' ב' ושמתם סם תם נמשלה תורה כסם חיים כו':

דף עג.

יתיב ר' אבוה כו' עד לא א"ר יוחנן הכי, נ"ב כזה יבמות ס"ה ב' ול' אהדרינהו לאפייהו דכאן הוא עוד בחולין ע"ד א' אהדרינהו ר' יוסף לאפי' והך משום יקרא דבי קיסר כזה עוד בסוטה מ' א' כל יומא הוה מלוה ר' חייא כו' לר' אבוה כו' משום יקרא דבי קיסר:

דף עד.

ח"ש רי"א אסור מה"ת, נ"ב ע' שו"ת חות יאיר סי' ט"ו ותיבת חצי אם שהי' אפשר לדון דדווקא הוא מכמה טעמים מ"מ אין נ' כן רק הכוונה מקצת שיעור ואפי' משהו בכלל וע' רש"י ב"מ קט"ז ב' ד"ה חציו למטה דכ' כלומר מקצת תשמישו למטה כו' ע"ש דאמר חציו ואינו דווקא רק הכוונה מקצת כו' וכזה עוד ברשב"ם ב"ב ל"ז א' ד"ה זה קנה אילנות וחצי קרקע דכ' לאו דווקא חצי קרקע כו' ע"ש דאמר ג"כ חצי קרקע והכוונה מקצת קרקע וכזה עוד בכ"ד וע' לעיל כ' א' תוד"ה אהיכא קיימינן מש"ש והא דקאמר חציו להקטרה וחציו להרמה לאו דווקא אלא לישנא דמתני' נקט כו' וי"ל ג"כ דכוונת חציו כו' מקצתו להקטרה ומקצתו להרמה והוא מסור לחכמים עש"ה:

שם רי"א אסור מה"ת רל"א מותר מה"ת, נ"ב בבה"ג ה' יוה"כ כ' דנ"מ אי חיילא שבועה אח"ש של איסור דלר"י ה"ל מושבע ועומד כו' א"נ נ"מ לח"ש חלב כוי דלר"י ה"ל סד"א ואסור ולר"ל מותר עכ"ד בקצרה ע"ש וזה דלא כתוס' שבועות כ"ג ב' ודלא כצל"ח ברכות פרק ג' דכ' דכל שעיקר הדבר מה"ת אף בהיותו דרבנן מפאת חסרון השיעור מ"מ ספיקו לחומרא ע"ש מש"ש אאיבעי' דנשים בביהמ"ז דאוריתא או דרבנן וע' ס' הפרדס לרש"י ה' יוה"כ מספר האורה וז"ל וחיוב אכילה דיוה"כ בככותבת ובגרעינתה וחיוב שתי' ברביעית פחות מכן בלאו עכ"ל וזה כדעת הרא"ם דגם ח"ש בכלל הלאו ועונש הוא דליכא עלי' מהלמ"מ שמסרה שיעורין של עונשין ולא כדעת האומרים דח"ש אינו בכלל הלאו ומריבוי בעלמא הוא דאסור מכל חלב אולם מ"ש בס' הפרדס הנ"ל דשיעור שתי' ברביעית הוא ט"ס וודאי וצ"ל במלוא לוגמיו ואולם גוף סברת הרא"מ הנ"ל דסתם אכילה בכ"ש מסברא וההלכה נאמרה רק לעניין עונש אבל לאיסור כדקאי קאי א"כ הצדוקים דלית להו ההל"מ א"כ לדידהו גם משהו הוא בכרת בחלב וכדומה לאוין דכריתות דאכילה ודו"ק היטיב וזה צ"ע מרש"י הוריות ז' ב' ד"ה הוא בחלב דכ' דכזית לא כתי' בהדיא והוי דבר שאין הצדוקין מודין בו ולהנ"ל אדרבה הרי לצדוקין גם המשהו אסור וא"כ עכ"פ הרי שפיר הי' טעות הב"ד שהתירו כזית טעות בדבר שהצדוקין מודין בו ועל כרחך דאכילה צריכה שיעור מסברא ולולי הלכה אפשר לסבור דשיעורו פחות מכזית וכן ששיעורו יותר וגילתה הלכה דשיעורו כזית וע"כ הצדוקים דלית להו הלכה שפיר י"ל דסבירא להו מסברא דשיעורו יותר מכזית והוי כזית דבר שאין הצדוקין מודין ודו"ק היטיב מאוד ואולם י"ל דהא הא דבעי' דבר שאין הצדוקין מודין בו היינו משום דבמה שגם הצדוקין מודין זיל קרי בי רב הוא ולא חשיב הוראה וא"כ י"ל כאן דמה שמודים איסור הכזית לאו מפאת ההלכה רק מפאת דלית להו הלכה כלל וע"כ ממילא

אין שיעור כלל ואפי' משהו אסור דמסברא אין אכילה צריכה שיעור כלל וא"כ אנו שיש לנו הלכה שמסרה שיעור שפיר הוי הוראה אם טעו והורו דלפי ההל"מ השיעור יותר מכזית וכזית הוא היתיר דמה שהצדוקים יודעים מאיסור הכזית זה לא מעלה ולא מוריד דהא אין זה מפאת ההלכה רק מפאת שהם אין מצריכים שיעור כלל וגם המשהו הרי בכרת לדידהו מה שבאמת אינו דבאמת הרי נמסר שיעור וא"כ לפי האמת שיש שיעור שפיר הוי הוראה אם מורים שהשיעור גדול יותר ואין כאן זיל קרי בי רב דו"ק היטיב מאוד:

שם דחזי לאצטרופי, נ"ב כזה גיטין כ' א', כריתות כ"א א' כיון דאילו מצטרף לי' וע"ע סברא דחזי' לאצטרופי בחידושי גור ארי' למהר"ל מפראג ז"ל שבת כ"ו ב' ד"ה ואימא לרבות ע"ש וע"ע ל' חזי לאצטרופי בבא בתרא ג' ב' וע"ע נדה ל"ד ב' א"ד כיון דאילו איהו חזי תרתי מצטרפא כו' וע"ע ב"ב צ"ה א' דכיון דחזי לי' לאיצטרופי כו' וע"ע תוספתא חלה פרק ב' חזרו לומר לא כך ולא כך שהרי הקב הזה מצטרף הוא עם אחרים:

דף עד:

דומי' דמלאכה מה מלאכה לא חלקת בה אף עינוי לא תחלוק בו, נ"ב דוגמתו חולין פ"ד א' כתי' מה חי' לא חלקת בה אף עוף לא תחלוק בו וע"ע נדה ל"ג א' אימא כהיא מה היא לא חלקת בה כו' ושם נ"ה ב' מקיש זובו לו מה הוא לא חלקת כו' וכתובות ל"ה א' מה מכה בהמה לא חלקת כו' ובזבחים ד' א' מה זביחה האמורה בשינוי קודש לא חלקת כו' ושם ז' ב' וכשלמים מה שלמים בין זביחה בין שאר עבודות לא חלקת בהן כו' ובסנהדרין ע"ה ב' ועוד מה היא לא חלקת בה כו':

שם הרי הוא אומר והאבדתי את הנפש עינוי שהוא אבידת הנפש, נ"ב ע' תורת כהנים אחרי פרק ז' בריתא ג' דשם נאמר תענו את נפשותיכם עינוי שהוא בבית נפשותיכם ואיזו זו אכילה ושתי' וע"ש בפי' הראב"ד ובמסורת התלמוד שם פי' שהביא בשם רבי יצחק בן מלכי צדק ולענ"ד י"ל הפי' עוד דתענו את נפשותיכם היינו עינוי שהוא בדבר הנכנס בנפש ואיזו זו אכילה ושתי' דכזה ממש מצינו גם בסנהדרין נ"ב א' ומאי בנפשותם שנתחייבו שריפה על עיסקי נפשותם וברש"י על חנופת אכילה ושתי' הנכנסת בנפשותם הרי דאכילה ושתי' קרוים עיסקי נפש ומפרשי' עלייהו מש"ה קרא דבנפשותם וע"כ גם כאן דרשי' כן תענו את נפשותיכם שיהי' העינוי בדבר שהוא עיסקי הנפש דהיינו אכילה ושתי' ול' בבית נפשותיכם דת"כ כאילו אמר בתוך נפשותיכם ואיזו זו אכילה ושתי' הנכנסים תוך הנפש כן י"ל וכן הא דאמרי' כאן מאן דאית לי' סעודתא לא ליכלה

אלא ביממא ומייתי עלה קרא דטוב מראה עינים מהלך נפש והיינו ג"כ דטוב אכילה עם מראה עינים עמה מהלך נפש היינו אכילה לחוד בלי מראה עינים עמה והיינו אכילה בלילה שאין רואה וקרינן לאכילה מהלך נפש והוא ג"כ בשביל שנכנס תוך הנפש וכנ"ל או עניין הדרש טוב מראה עינים עם מהלך נפש היינו דטוב שיהי' מראה עינים עם האכילה המהלכת בנפש והיינו דמאן דאית לי' סעודתא ליכלה ביממא:

שם א"ר יוסף מכאן רמז, נ"ב כל' זה לקמן ע"ח א':

שם אר"ל טוב מראה עינים באשה כו', נ"ב בס' תוספת יוה"כ כ' נ' כוונת ר"ל כדי להזהיר לב"א דכיון דיש יותר תענוג בהסתכלות כו' לכן צריך שיפרוש אדם להיות קדוש שלא יסתכל כו' עכ"ל ובשו"ת חיים שאל סי' ע"ה אות ב' הביא דבריו וכ' וז"ל וכיוון הרב לדברי הסמ"ג לאוין קכ"ז שכ' ואמר בפ"ב דיומא טוב מראה עינים כו' לפיכך צריך מאוד להזהר בדבר עכ"ל וחידוש גדול שנעלם משניהם לפי שעה שכן הוא בתוס' ישינים כאן במקומו בד"ה טוב מראה עינים:

דף עה.

יורד עמו לחייו, נ"ב כלשון זה בכתובות נ' א' וקידושין כ"ח א':

שם טעם כל המינין טעמו במן, נ"ב ע' שו"ת הלכות קטנות סי' רפ"ב והנה אם טעמו טעם מאכלות אסורות בזכרוני שראיתי באיזה ספר נדבר מזה וע' ס' בנין אריאל עה"ת פ' תולדות על הב"ר עה"כ ואוכל מכל דדריש מכל מה שנברא בששת ימי בראשית ע"ש מה שהביא כעין זה בשם היפ"ת ומש"ש ע"ז:

דף עה:

וכשנאמרו דברים לפני ר' ישמעאל אמר להם צאו ואמרו לו לעקיבא עקיבא טעית, נ"ב כזה זבחים נ"ז א' וע"ע בכורות כ' א' כשנאמרו דברים לפני ר' יהושיע אמר להם צאו ואמרו לו לר' ישמעאל טעית:

שם כלום יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא, נ"ב דקדקו לומר ילוד אשה ולא אמרו בקצרה כלום יש מי שמכניס ואינו מוציא או כלום יש אדם שמכניס כו' וזה משום דעובר במעי אמו מכניס ואינו מוציא כמבואר בנדה ל' ב' ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה ואינו מוציא רעי כו' וע"כ דקדקו לומר ילוד כו' לומר דרק באדם נולד אין דבר זה שיהי' מכניס ואינו מוציא אבל בעודו בעיבור טרם נולד הא ישנו שפיר וכנ"ל וגם דקדקו לומר תיבת אשה ולא קיצרו לומר כלום יש ילוד שמכניס כו' וזה ג"כ מפאת

מציאת יתוש שמכניס ואינו מוציא ע' גיטין נ"ו ב' ברי' קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה אמאי קרו לה ברי' קלה דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה כו' וא"כ הא יש ילוד יתוש שמכניס כו' ורק ילוד אשה הוא דליכא וא"כ שפיר הוצרכו בדקדוק להזכיר ילוד דייקא ושל אשה דייקא:

דף עו.

הני ה' עינוין כנגד מי, נ"ב ע' שו"ת הרדב"ז ח"א סי' שע"ז דקדק מדאמר כנגד מי ולא אמר מנלן דה' עינוין מדרבנן וע"ש דלדעת הרמב"ם דהם דאוריתא צ"ל דמסרן הכתוב לחכמים כו' עש"ה וכן הוא בר"ן ריש פרקין וע' שו"ת מהרי"ו סי' קצ"א כ' ה' עינוין כנגד ה' חומשין נשלמו ביום זה כוונתו למשנה פרק בתרא דתענית דיוה"כ הוא יום מתן תורה שניתנו בו לוחות אחרונות ועמש"ש בגליון ג"כ משמו ז"ל) וכנגד ה' חושים שעושים בהן מצוות ועבירות והעוה"ז נברא בה' שנא' בהבראם וה' רומז לבעלי תשובה ומש"ה יש לה פתח כלומר יכנסו בעלי תשובה עכ"ל:

דף עו:

חמרא וריחני פקחין, נ"ב הך דחמרא הוזכר גם ב"ב י"ב ב' הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה יין מפקחו:

דף עז.

ודילמא משתי', נ"ב ע' תוס' מ"ק ב' א' ד"ה עוף:

דף עז:

ואם הי' חולה כו', נ"ב בס' תניא רבתי סי' פ' וז"ל ואם הוא חולה או שהיו לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש כלומר דלא גריע אכילה מינה שהרי חולה מאכילין אותו ביוה"כ עכ"ל ודבריו פליאה עצומה בחולה דמאכילין אותו היינו חולה שיש בו סכנה וכאן אפי' חולה סתם שרי משום דאינה סיכה של תענוג:

שם או פני רבו או לשמוע דברי תורה, נ"ב ל' השאלתות פ' וזאת הברכה:

שם עובר כו', נ"ב בס' יריאים סי' קי"ח כ' דרחיצה ביוה"כ מה"ת אסורה ודווקא רוב גופו ומתכוון ליהנות אבל מיעוט גופו אפי' מתכוון אסור רק מדרבנן דתנן המלך והכלה ירחצו את פניהם ואי דאוריתא אסור לא שרינן לי' במלך וכלה ואם אינו מתכוון ליהנות כגון הרוחץ ידיו בבוקר משום רוח רעה כו' שרי לגמרי כדתני' שומרי פירות והמקביל

פני רבו כו' עוברין במים עד צוארן כו' ופסיק רישי' ולא ימות לא הוי שיש כמה בני אדם שאין נהנין ברחיצה כזו עכ"ל ודבריו דלא כדברי הר"ן בגיה"נ דבהנאה לא שייך פסיק רישא:

שם הרב אצל תלמיד מאי, נ"ב ע' תוספתא פרק ד':

שם בבורני גדולה, נ"ב הוזכר ב"מ פ' ב':

דף עח.

שצריכה לישב. נ"ב משמע (דנדה רשאה לטבול מיושב וע' שו"ת מהר"י ברונא סי' ק"ו דכ' לאסור ע"ש וצע"ג מכאן דמפורש להיפוך וע"ע לעיל ל"א א' תוד"ה, עין עיטם:

שם מהו לצאת בסנדל של שעם כו', נ"ב בס' יריאים סי' קי"ח כ' בכל הנך דשרינן בסוגיין דכל מידי שאין דרך בני אדם לצאת בו ולהלוך מותר שאינו יוצא מכלל יחף עכ"ל:

דף עח:

עמד ר' יצחק בר נחמני על רגליו, נ"ב כל' זה במועד קטן י"ז א' עמד ר' שמואל בר נחמני על רגליו ובקידושין ע"ב א' עמד ר' יצחק נפחא על רגליו ובזבחים קי"ג א' עמד ר' יהושיע על רגליו:

שם דאמר' אינשי עבדו לי', נ"ב ל' התוספתא פרק ד' קטנים מותרין בכולן ואסורין בנעילת הסנדל מפני מראית העין והוא כהך דכאן שיאמרו שאביו ואמו עשאו לו ולדיעות הסוברים דשאר עינוים רק דרבנן א"כ מכאן קושי' על הרמ"א ביו"ד סי' פ"ז דבדרבנן אין חוששין למראית העין:

שם הנך דלאו רביתיהו כו', נ"ב בשו"ת מהרי"ו סי' קצ"ב אין למנוע מן התינוקות שום דבר רק נעילת הסנדל דלית לי' נפקותא כולי האי ועוד כשישן חולצין כדאמרי' ביומא מאן דבעי למיטעם טעמא דמותא לסיים מסאני' ונינם עכ"ל ומ"ש ועוד כשישן חולצין אין עולה יפה לפי סוגי' דכאן:

שם אם מחמת סכנת עקרב מותר, נ"ב ל' השאלתות פ' וזאת הברכה מאן דקבעי למיזל לדוכתא דאיכא עקרבא וקא בעי לאפוקי ספרא דאוריתא א"נ למיתן ריפתא לינוקא מי שרי לי' למיסם מסאני משום סכנת עקרב מי אמור טעמא דסנדל משום עינוגא הוא והא לא ענ"ג [ר"ל דאין כוונתו לתענוג רק משום סכנה] א"ד סנדל סתמא אסר רחמנא וכל דהוא אסור ת"ש דאמר שמואל כל מחמת סכנת עקרב מותר עכ"ל ונ' מדבריו דרק בהליכה דמצוה הותר סנדל משום סכנת עקרב משא"כ בהליכה דרשות לא ילך ולא יצטרך לנעול ועוד נ' מדבריו לכאורה דדין זה דמחמת סכנת עקרב מותר תלוי אי דרשי'

טעמא דקרא ודו"ק אולם בלא"ה מ"ש א"ד סנדל סתמא אסר רחמנא צריך ביאור דאטו סנדל כתי' באוריתא הרי רק עינוי כתי' וע"כ כוונתו לקרא דישעי' ונעלך תחלוץ וגו' ע' לעיל ע"ז א' דנלמד משם דהוא עינוי ע"ש וקמיבעי' לי' אם עצם החליצה ומה שהוא עומד יחף הוא העינוי וממילא עצם הנעילה הוא הסרת העינוי א"ד רק כוונתו לתענוג הוא המסיר העינוי ומ"מ עדיין לשונו דחוק וצריך ביאור:

דף עט:

מכדי ב"ש אשיעורא דנפיש מכזית קא מהדרי ליתני כביצה, נ"ב כזה רש"י מעילה ט"ז ב' ד"ה אלא מעתה בסוף הדיבור:

דף פ.

והכתי' אלה המצות כו', נ"ב ע' אריכות בשו"ת חות יאיר סי' קצ"ב אות ס"ו וע' יפה מראה בירושלמי שקלים פ"א סי' ד' ד"ה ועברו העוברים בארץ ובירושלמי סוכה פ"א סי' ב' וע' פנ"י ר"ה ט"ז ב' על התוס' ד"ה תוקעים ומריעים כו' דלאו דווקא שאין נביא רשאי לחדש כו' רק גם שאין החכמים יכולים לחדש דבר מטעם שהי' שייך גם בשעת מ"ת ולא חששה לו התורה עש"ה והדין עמו דאטו שאין נביא כו' כתי' והרי נאמר רק אלה המצוות והכוונה רק אלה המצוות אתם חייבים ולא מה שיחודש אח"כ וזולת מה שתיקנו חכמים משום גדר בדבר שנשתנה לפי הזמן וכן בתקנות כה"ג כמגילה וחנוכה דבזה אדרבה נאמר ושמרתם את משמרתי עשו משמרת כו' ועשית ולא תסור וגו' וכמ"ש הפנ"י שם ע"ש וע' לעיל נ"ד ב' בתוס' מש"ש ואין לומר דעל פי הדיבור הוה כו' שהרי אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה:

שם שכחום וחזרום ויסדום, נ"ב ע' מסורת הש"ס וכזה בירושלמי סוכה פ"ד ה"א כך הית' הלכה בידם ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך כו' ע"ש:

שם אר"י אמר שמואל לא מלא לוגמיו ממש אלא כל שאילו יסלקנו לצד אחד ויראה כמלא לוגמיו, נ"ב כעין זה נדה מ"ז א' אמר שמואל לא משיעלה הקמט ממש אלא כדי שתחזיר ידי' לאחורי' ונראית כמי שיעלה הקמט וע"ע דוגמא ב"מ מ"ד א' אמר שמואל לא נטל נטל ממש כו' וע"ע ל' כזה למר עוקבא תלמידי' דשמואל בנדה נ"ב א' א"ר חסדא אמר מר עוקבא לא שירבה השחור ממש אלא כדי שיהיו שתי שערות שוכבות ונראות כמי שירבה השחור כו':

שם רש"י ד"ה מחוסר שחיטה כ' כשיצא מתוך האוכל שנוצר בו לאו אוכל מיקרי לעניין טומאה לא הוא ולא אמו דהא מחסרי שחיטה, נ"ב ע' מה שהארכתי בבית האוצר ערך "אוכל" כלל ל"ז וע"ע ר"ן ביצה רפ"ק דף קפ"ב ע"א מדפי הרי"ף מש"ש דכיון דתרנגולת עומדת לגדל ביצים יצתה מתורת אוכל לגמרי כו' אבל תרנגולת העומדת לאכילה משום איסור שבת לא יצתה מתורת אוכל דאיסורא הוא דרביעא עלייהו כארי' בעלמא כו' עש"ה וע' חידושי רמב"ן שבת קמ"ד ב' ד"ה הא דאמר ר' חסדא מדברי רבינו נלמוד כו' עש"ה כל הדיבור עד גמירא:

דף פ:

אכל אומצא ומילחא מצטרף כו', נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת ח"צ סי' ס"ב וע"ע שם סי' ס"ג:

דף פא.

האוכל והשותה אין מצטרפין, מאן תנא כו', נ"ב ע' תוספתא תרומות פרק ז' ופסחים פרק א':
שם משקין שאינן ראוין, נ"ב אם מיץ היוצא מסחיטת לימוני חשיב משקה שאינו ראוי יש לספק בו וע' שו"ת הרא"ש כלל כ"ב אות ג' וע' שו"ת הלכות קטנות סי' צ"ג:

דף פא:

ימים טובים מניין, נ"ב ע' שו"ת מהרי"ל סי' ל"ג ויש שאין אוכלין ביום (ערב ר"ה היינו שאין אוכלין סעודת הערב מבעוד יום) כדי שלא יוסיפו מחול על הקודש בהאי יו"ט משום דיומא דדינא הוא כו' ועל טעם זה תמהתי דהא כבר קדשוהו בתפלה ושמא על הכוס עיקר דהוא דאוריתא עכ"ל ונ' דאין כוונתו שאין תוספת כלל לר"ה רק דכיון דהוא יומא דדינא ראוי למעט בתוספת כל כמה דאפשר ואין להוסיף רק זמן היותר מועט וכדעת האומר דאפי' רגע הוי תוספת ומ"ש עוד ושמא על הכוס עיקר דהוא דאוריתא צע"ק דלתוס' ורוב ראשונים קידוש על היין מדרבנן ומה"ת יוצאין בהזכרת קדושת היום לבד וזהו בתפלה ומ"ש בשו"ת ח"ס דלב ב"ד מתנין שלא לצאת בתפלה י"ח קידוש כדי שיהי' הקידוש דאוריתא נאמר על הכוס וע"כ מוציא שפיר בקידוש את בני ביתו אף דהם לא התפללו עדיין ומחויבים מה"ת ע"ש אין לפרש דברי המהרי"ל על כוונה זאת דא"כ בתפלה גם קידוש מדרבנן לא הוי ואולם בלא"ה דברי המהרי"ל תמוהין בזה דממ"נ

לתוס' קידוש על היין דרבנן והוי הקידוש בתפלה מה"ת וכנ"ל ולרש"י נזיר דעל היין מה"ת א"כ הא בתפלה גם קידוש מדרבנן לא הוי דלא מצינו בזה חיוב חכמים להזכיר קדושת היום גם בלי יין וצ"ע והנה לעניין אם יש לחלק בקבלת התוספת לקבלו רק לקצת דברים ולא לכולם עמ"ש בגליון חולין נ' א' בארוכה ודברי המהרי"ו שהבאתי שם ראיתי שהביאם גם המג"א סי' רס"א סק"ז ולא העיר עליהם כלום ונתעוררתי עוד דגם בט"ז או"ח סי' רס"ג סק"ג כ' דיש לחלק הקבלה ע"ש שכ' דאל"כ ה"ל לאתנויי איזה מקבל ואיזה לא מקבל ומדלא אתני ה"ל שבת מיד לכל מילי כו' ומשמע דמהני תנאי וחילוק בקבלה וכן משמע ג"כ דברי המהרמ"י שהביא שם שכ' דמלאכת חבירו לא קיבל עליו עש"ה כל דברי הט"ז בס"ק הנ"ל וצע"ג דהסברא הפשוטה דלא מהני חילוק וכמ"ש בגליון חולין שם ולעניין הדין שנדבר בו באו"ח שם אם יכול לומר לחבירו שלא קיבל עדיין לעשות לו מלאכה נ' דאם אומר לו לעשות מלאכה הצריכה לשבת כגון להדליק נר לצורך שבת וכדומה ראוי להיותו מותר בפשיטות דכיון דאצל חבירו הוא חול הא ה"ל כאומר בשבת לישראל לעשות מלאכה עבורו בחול דו"ק היטיב וזה הרי איננו שבות כאומר לעשות לו מלאכה בשבת דה"ל שבות גם באמירה לעכו"ם רק האיסור ממצוא חפציך דמכין בשבת חפצי חול וא"כ שם שהוא לצורך שבת ה"ל כאומר לחבירו בשבת לעשות לו מלאכה בחול הבא עבור צורך שבת הבא וזה וודאי שרי דכיון דהאיסור רק משום ממצוא חפציך א"כ מה שהוא צורך שבת ה"ל חפצי שמים ושרי ע' שבת י"ב א' ואפי' היתי' המלאכה ההוא רק לצורך מצוה של שעת התוספת שלו לא של זמן השבת העצמיי שיבוא ג"כ שרי דכיון דאצלו כבר הוא שבת ה"ל כאומר לעשות לו מלאכה דחול לצורך שבת וכנ"ל ודו"ק היטיב וע"ע רש"י מעילה י"ג א' ד"ה ואחרים מתנדבים כן דכ' ושמעתי דלהכי מהני להו תנאה כו' עש"ה דלפי דבריו לכאורה גם במקבל תוספת בזמן מוקדם שאין מחויב כיון דהי' בידו שלא לקבל יכול להתנות ג"כ לשייר בקבלה לומר שלעניין פלוני ופלוני אינו מקבל ודוק היטיב ולפי"ז עושה כל גרנו תרומה [חוץ מחטה אחת] נמי כיון דהי' יכול לתת רק חטה אחת יוכל לשייר ג"כ לומר עד"מ שהתרומה תהי' קדושה רק לבעין אבל אם תתערב יאסור רק חטה אחת המוכרחת דלא מהני בה תנאי ואם יהי' כדי ביטול נגד חטה אחת השאר לא יאסור ובזה יש להסביר דברי הרד"ך שתמהתי עליהם בגליון חולין שם עש"ה וע' תר"י ברכות פ' תפלת השחר כ' דתוספת שבת ויו"ט דומה לתרומה דדי בחטה אחת וכל מה שנותן הוא תרומה ע"ש והנה אי נימא דאין יכול לחלק בקבלת התוספת אכתי איכא לספוקי ביום שיש בו ב' קדושות אם יכול לקבל אחת לבד כגון יו"ט שחל להיות בשבת שיקבל עליו תוספת יו"ט לבד ויהי' מותר

בתוספת ההוא במלאכת אוכל נפש ובכללים שלי הארכתי בזה מאוד וכתבתי שם ראי' דא"י לחלק דאל"כ יוה"כ שחל להיות בשבת יהי' חייב לקבל תוספת שבת ולא דיוה"כ ויאכל בתוספת סעודת שבת ויצא ידי סעודת שבת בלי איסור וא"ל דכיון דא"א לאכול הסעודה בגוף היום גם התוספת אינו כיום עצמו לגבי דבר שא"א להעשות בגוף היום דזה לא מיסתבר לכאורה כיון דגם ביום הוא מחויב לאכול סעודת שבת אלא שאיסור יוה"כ מעכב עליו ודו"ק אולם מצאתי כעת בתבואות שור סי' ד' סק"ה שכ' כזה לעניין תכ"ד דדבר שא"א היותו בשעת מעשה אף שהוא רק מפני העדר היכולת שאין שהות לו בשעת מעשה לא מפני שעצמיות הדבר אין נוהג אז עכ"ז גם התכ"ד אינו כדיבור לעניין זה עש"ה שהביא שם ראי' לזה ודו"ק היטיב מאוד וראיתי עוד בס' תניא רבתי סי' ע"ח כ' ויוה"כ שחל להיות בשבת מפסיק סעודתו מבעוד יום ואין מקדשין על הכוס לפי שלא קידש היום עדיין והוא צריך להפסיק מבעוד יום מאכילה ושתי' עכ"ל והוא חידוש דמה ה"א שיקדש על הכוס דנהי דמתפלל אדם של שבת מע"ש ואומר קדושה על הכוס היינו בדקיבל עלי' קדושת שבת משא"כ כאן אי קיבלי' עלי' הרי הוא יוה"כ ואסור באכילה וצ"ל כוונתו ג"כ כנ"ל דאפשר שיקבל לשבת ולא ליוה"כ ועכ"ז אין לו לקדש דרק בשאר אוכל בע"ש מבעוד יום דאפשר לו להמשיך בסעודה עד תוך הלילה נחשבת סעודת שבת מפאת דקיבלי' עלי' משא"כ כאן דצריך להפסיק מבעוד יום מאכילה קודם שיהי' השבת העצמיי לכן א"א שתוחשב סעודת שבת ודו"ק:

דף פב.

א"ר חסדא לא קשיא הא בחולה הא בבריא, נ"ב כזה נדה ל"ז ב' א"ר חסדא לא קשיא כאן לחולה כאן לבריאה וע"ע דוגמא בכתובות נ' א' איב"ע הא דכחיש הא דבריא:
שם תוחבין לה כוש ברוטב, נ"ב ע' פירש"י וע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קל"ה וסי' קל"ו:

דף פג.

פשיטא מ"ד האי דקאמר חולה צריכנא בעותי הוא דקמיבעית סבר אי לא אכילנא מייתנא קמ"ל לב יודע מרת נפשו, ל' הבה"ג ה' יוה"כ וכן ברי"ף כאן:
שם שומעין לרופא, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' רע"א ומ"ש דאין סומכין על רופא עכו"ם בקי האומר שהוא מסוכן אם החולה אומר שאינו מסוכן ומכירין העומדין עליו שאינו מסוכן ע"ש הוא דבר הצריך בירור שאם אותם העומדים עליו אינם בקיאים ורופאים לכאורה נ' פשוט דה"ל ספק סכנה מיהת ומחללין עליו את השבת:

שם תונבא הוא דנקט לי', נ"ב כלשון זה נדה ל"ז ב':
שם טבל ונבילה כו', נ"ב עמ"ש באתוון דאוריתא כלל י' ד"ה ולעניין אי תרומה כו' וע' שו"ת הרד"ך בית י"ח ד"ה ומעתה אני אומר דכ' קולא בתרומה מבנבילה שכן תרומה אין איסורו נוהג בכל זמן שבזמן בית שני הותר איסורו ואין איסורו איסור גמור שאיסור גמור אין לו הפסק כנבילה כו' ע"ש בארוכה וע' מה שהעתקתי משם עוד בגליון יבמות פ"ב ב':
שם כי פליגי בדלא אפשר, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' קל"ה וע"ש חידוש דתרומה שחזרה למקומה חוזר הכל להיות טבל כראשונה ע"ש וע"ש ח"ב סי' צ"ט דסמך ע"ז להלכה למעשה בחלת ח"ל ע"ש וקצת ראי' נגד זה מקומץ דמנחה דאפי' חזר למקומו אין המנחה חוזרת להיות טבל כמבואר במנחות כ"ג א' במשנה דאם נתערב קומצה בשירי' אם הקטיר עולה לבעלים וכן בגמ' שם ב' אמר שירים אי קא הוי טיבלא ואי איתא הא אפשר להם להעשות טבל ע"י חזרת הקומץ לתוכם וע"ע שם ו' א' במשנה קמץ בשמאל פסול בן בתירא אומר יחזור ובגמ' שם ב' ושם ז' א' וכי מהדר לי' לקומץ לדוכתי' תקדוש ולפסול וע' אריכות בסוגי' דכאן בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ל"ז וסי' ל"ח ומש"ש התשב"ץ בסי' ל"ח לחלק בין טבל לנבילה דכיון דטבל יש לו היתיר ע"י תיקון לכן לגבי חולה איננו איסור כלל דהיתיר פ"נ המתירו הוי כמו היתיר התיקון וכאילו נתקן דמי דאינו טבל עוד ומשא"כ בנבילה דלא שייך זה עש"ה הנה למ"ד בטל כמאן דאיתה דמי גם בנבילה י"ל דכאילו הותר ע"י ביטול דמי כיון דיש לו היתיר ע"י ביטול בעודו במציאות והוא אוכל ודו"ק ומש"ש בתשב"ץ עוד דכיון דפ"נ מתיר האיסור ה"ל לעניין טבל כדגן עכו"ם שהוא פטור מתרומה ומעשרות עש"ה וזו סברא אחרת דלא דנחשב נתקן רק נחשב תבואה פטורה שא"צ תיקון ואולם סברא זאת צ"ע הבנתה דהא גם תבואת עכו"ם חייבת אם כבר באה לכלל חיוב כגון הביא שליש ביד ישראל ומכרו לעכו"ם ע' גיטין מ"ז א' וא"כ ה"נ טבל זה שכבר נתחייב בתרומה כו' קודם שהוצרך לחולה זה א"כ א"א לך לומר שישוב פטור רק שמה שמחויב בתיקון היתיר הפ"נ כתקונו נחשב וכסברתו הראשונה ודו"ק היטיב אולם היכא דצריך למרח תבואה לצורך חולה לכאורה תתכן שפיר סברתו השני' הנ"ל דאין חל עלי' חיוב תרומה בשעת מירוח לגבי החולה וכאילו לא הוטבלה ע"י המירוח דמי ולפי"ז יהי' חילוק לדינא בין כשצריך למרח תבואה לחולה ולהאכילו לבין כשצריך להאכילו טבל שנתמרח כבר ודו"ק היטיב ולענ"ד יש לחלק עוד בין נבילה לטבל דטבל ע"כ איירי בתבואת החולה דאי בתבואת אחרים הא ה"ל לגבי החולה רק דרבנן דתבואת זרעך בעי' ע' פנ"י פסחים ט' א' וקידושין כ"ו ב' במעשה דר"ג

וזקינים כו' דאפי' לבניו ובני ביתו הוא דרבנן ע"ש וא"כ תבואת החולה שוב הא לכ"ע בלא"ה שרי מפאת תבואת זרעך ולחולה הרי חליו מתירו ולכן שב היתיר גמור ומשא"כ נבילה א"א שתוחשב היתיר אחרי שלאחרים אסורה באכילה ולא דמי לשבת דהותר לכל ישראל לחלל שבת עבור החולה ואילו הנבילה רק לאכילתו היא נצרכת ובאכילה הרי היא אסורה לאחרים ודו"ק היטיב וגוף סברת התשב"ץ דהיתיר פ"נ הוי כמו היתיר התיקון ע' כ"מ פ"ז מביכורים ה"ח עש"ה:

דף פג:

ר"מ הוי דייק בשמא, נ"ב דוגמתו במדרש רות רבה עה"כ ושם האיש אלימלך ר"מ הי' דורש שמות:

דף פד:

ואין עושין כו', נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ג סי' אלף י"ז:
שם ראה שננעלה דלת כו', נ"ב ברוקח סי' ק"ט תינוק שנכנס לבית שוברין דלתות הבית ואפי' הם של אבנים עכ"ל ואולי כך הית' גירסתו כאן אבל אינה מובנת כלל דלעניין מלאכת סותר אין חילוק בין סותר בניין של עץ לסותר בניין של אבנים וא"כ מאי ואפי' וצ"ע:
שם משום דקא מיבעית, נ"ב בבה"ג פכ"ג מה' שבת איתא משום דקא מיית מהבלא:

דף פה.

לא צריכא דאפי' לחיי שעה, נ"ב ע' שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' ל"ח הקשה דכיון דטעמא דפ"נ דוחה שבת משום חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה הוא א"כ לחיי שעה דלא שייך האי טעמא מדוע מפקחין עמש"ש בזה והנה למדתי תירוצו של דבר מדברי המאירי כאן במקומו במשנה כ' וז"ל התחילו לפקוח ובדקו בחוטמו ומצאוהו חי משלימין בפיקוחו ואעפ"י שנתברר שא"א לו לחיות אפי' שעה אחת [אולי צ"ל אלא שעה אחת] שבאותו שעה ישוב בלבו ויתודה עכ"ל נ' שהוקשה לו קושי' הנ"ל וניחא לי' דכיון דאפשר שישוב בתשובה באותה שעה על כל החטאים שעבר בחייו ויתוקנו כולם ע"י התשובה לכן ה"ל החילול שבת אצלו ג"כ עבור כלליות קיום התורה דוודאי הא דאמרי' כדי שישמור שבתות הרבה לאו דווקא שבתות רק הכוונה דכלליות קיום התורה שיוכל לקיים אם יחי' דוחה לאיסור שבת הפרטיי שמחללין עתה וע"כ ה"נ בחיי שעה כיון דאפשר לו באותה שעה לשוב בתשובה על כל חטאים שקדמו לו דאין

צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואפי' יודע בבירור שאין לו חטא חילול שבת מ"מ הרי יש לו שאר חטאים ויתוקנו כולם ע"י התשובה וזהו דבר כלליי וה"ל התשובה בקיום כלליות התורה כל ימי חייו למפרע וע"כ הכלליות הזה שפיר דוחה לאיסור שבת הפרטיי ודו"ק היטיב ואולם עדיין צ"ע דא"כ בקטן דלאו בר מצוות הוא א"נ כשהגיע זמן גדלותו עתה בשעת הפיקוח ויוכל לחיות עוד שעה דעכ"פ הרי אין לו באותה שעה לשוב על חטאים שקדמו לו עד עתה כיון דעד עתה קטן הי' א"כ לא יפקחו על חיי שעה שלו וזה וודאי אינו וצ"ע וגם יל"ע דלטעמא דחלל עליו שבת אחת כו' א"כ משמע דאם יצטרך אדם לחלל שבת כל ימיו עבור פ"נ דחבירו אין החילול נדחה כיון דגם הנדחה הוא שבתות של כל ימי חיי האדם ותיקשי ע"ז מגיטין מ"ד א' ע"ש ברש"י ד"ה סקריקון דמשמע דרשאי אדם לומר לעכו"ם הבא להורגו טול עבד זה והניחוני ואמאי הרי יצטרך העבד לחלל שבת אצלו כל ימיו וזה הרי אין פ"נ דוחה ויש ליישב ובגוף הך דחיי שעה ע' ע"ז כ"ז ב' ובתוס' שם ויל"ע דכי היכא דיש חיוב פ"נ בחיי שעה דאחר א"כ פשוט דה"ה בעצמו ויש לספק לפי"ז בהך דסנהדרין מ"ב ב' דפעם ראשונה ושני' אפי' אין ממש בדבריו מחזירין אותו אם אומר יש לי ללמד על עצמי זכות אם לא הי' כל מחויב מיתת ב"ד מחויב לומר כן ב' פעמים טעמים כל דהוא שאפשר לו כדי שיחזירו אותו משום חיי שעה וכדי שיומת באיחור דאף דמיתת ב"ד מצוה מ"מ המצוה רק על הב"ד אבל לא על הנידון והנידון שפיר י"ל דיש עליו חיוב פ"נ של עצמו לחיי שעה ואולם בחולין ק"מ א' משמע דמצוה על כל אחד מישראל להביא את המחויב מיתה לב"ד משום ובערת הרע וגו' וכן מבואר בסנהדרין ע"ב ב' מאי איכא דבעי איתויי לבי דינא ע"ש ברש"י וא"כ גם הנידון הרי ישראל הוא ויש גם עליו חיוב זה ותו לא שייך עניין פ"נ כלל כיון דגם הוא מחויב במיתת עצמו ואדרבה י"ל דאם יודע שאין בדבריו ממש אסור לו לומר ולהחמיץ המצוה ואולם לפמ"ש בגליון לעיל כ' ב' דבסילוק מקדושה לא שייך הך דזריזין מקדימין א"כ ה"נ סילוק ישראל מן העולם אף דנתחייב בכך מ"מ הוא סילוק מקדושה דישראל קדושים והוי סילוקו לגבי השאר שנסתלקה מהם וגם הוא הוי סילוקו מן העולם שבו עבודה וקיום מצוות סילוק מקדושה ולכן לית לן בי' משום חימוץ המצוה ונזכרתי דבסנהדרין שם מ"ח ב' אמר דהך דיואב דההחזיק בקרנות המזבח מאי נפקא לי' מינה לחיי שעה ואין מבואר אם עשה כן מרצונו או הי' מחויב לעשות כן באמת כיון שהי' אפשר לו משום פ"נ דחיי שעה ובאתי רק להעיר:

שם עד לבו, נ"ב גי' הרי"ף עד טיבורו והיא גירסא מתוקנת יותר לפי מאי דבעי למימר דיש אומרים כאבא שאול וכמובן:

שם א"ר פפא מחלוקת ממטה למעלה אבל ממעלה למטה כו', נ"ב כלשון זה נדה כ"ד א':

דף פה:

חלל חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, נ"ב מעין זה ר"ה י"ט ב' מוטב תיקלקל ר"ה ולא יתקלקלו כלהו מועדות וע' שו"ת תשב"ץ ח"ב סי' נ"ג עש"ה וחידוש שלא הביא הך דר"ה ויש עוד בירושלמי שקלים פ"א ה"ג מוטב שיתקלקלו בו לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם וע' שו"ת פרשת מרדכי חאו"ח סי' יו"ד ד"ה והנה צידד כו' ע"ש ולשונו שמבטלין מקצת דבר מפני קיום כולו בזכרוני גם משו"ת רמ"א ואינו כעת בידי:
שם מיתה ויוה"כ מכפרין עם התשובה, נ"ב ע' תוספתא פרק ד' חטאת אשם כו' ר' יהודה אומר מיתה ויוה"כ כו' עש"ה ומש"ש ויום המיתה הרי הוא כתשובה נ' הכוונה דעיקר התשובה כשהאדם בריא ועכ"ז אם שב גם ביום המיתה ג"כ מתקבל כתשובה תמיד בעודו בבריאות וע' ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א תשב אנוש עד דכא כו' ועמ"ש בעמוד הקדום בשם המאירי.
שם עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד כו', נ"ב בס' בנין אריאל חלק בית מועד בדרוש ליוה"כ כ' וז"ל וז"ל וכתבו כמה גדולים וגם הרי"ף בעין יעקב שאם לא תיקן האדם עבירות שבינו לחבירו אין יוה"כ מכפר אף על העבירות שבינו למקום כו' עכ"ל ולא נהירא כלל ול' המשנה כאן מוכחא להדיא איפכא:
שם רבי אומר כו', נ"ב ל' השאלתות פ' וזאת הברכה רבי חומר כל עבירות שבתורה יוה"כ מכפר חוץ מג' דברים הלועג על חבירו והמפר בריתו של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה ריב"ל אמר אף המבזה תלמידי חכמים ור' יוחנן אמר אף המבזה חבירו בפני תלמידי חכמים עכ"ל ונ' לכאורה דלא הית' נוסחת השאלתות חוץ מג"ד כו' שאם עשה תשובה יוה"כ מכפר כו' רק נוסחתו סתם חוץ מג"ד והיינו דעל ג"ד אלו אין יוה"כ מכפר כלל ולא שייכי כלל בכפרת יוה"כ וריב"ל ור' יוחנן הוסיפו עוד בזיון ת"ח דמבזה חבירו בפני ת"ח הוא ג"כ בזיון ת"ח עמ"ש על הגליון סנהדרין צ"ט ב' וראי' לזה דלא אישתמוטי לבד הוא דקנשמט משאלתות הך דשאם עשה תשובה כו' שהרי השאלתות חשב ג"כ הלועג על חבירו ובי' לא שייך כלל הך דשאם עשה תשובה שהרי תשובתו של זה הוא שיפייס את חבירו וא"כ פשיטא דמ"ש מכל עבירות שב"א לחבירו שאין יוה"כ מכפר עד שירצה כו' דאהא וודאי לא פליג רבי וכן בהך דאף המבזה ת"ח כו' יוקשה כן דתיפוק לי' דהוא עביר' שב"א לחבירו אולם שם י"ל דהחומר אשר בבזיון ת"ח יותר מבזיון אדם בינוני הוא רק מפאת כבוד תורה דהוא כבוד שמים וזהו שוב רק

עביר' שב"א למקום וע"כ ה"א דחומר זה יתכפר ביוה"כ גם בלא תשובה קמ"ל ודו"ק והך דקידושין ל"ב ב' דת"ח שמחל על כבודו כבודו מחיל מפאת תורה דילי' הוא יש לחלק בין הנושאים ואפי' לא תרצה לחלק רק תדקדק משם דבזיון ת"ח כולו עם חומרתו עביר' שב"א לחבירו הוא מ"מ הא הך דקידושין גופא אינו פשוט שם ע"ש וע"כ שפיר איצטריך לי' גם כאן לאשמעי' דמבזה ת"ח אין מתכפר בלי תשובה גם לרבי ותשובתו הוא פיוסו שיפייס את הת"ח אולם הך דלועג על חבירו שפיר קשיא וכמובן והגאון הרי"פ ז"ל בגליון השאלתות שם גם בגליון הגמ' כאן לא חלי ולא מרגיש בכ"ז רק העיר על החילוף לבד דתחת פורק עול דכאן נאמר בשאלתות הלועג על חבירו:

שם ועל ל"ת שניתק לעשה, נ"ב אי גם לאו הבא מכלל עשה דינו כעשה להך דכאן ודלעיל ל"ו א' ע' מ"ש בגליון קידושין כ"ט א' בשם ס' מהרי"ל:

דף פו.

חוץ מלא תשא, נ"ב במהרי"ו סי' קצ"ב כ' ומש"ה מונה שבועת שקר גבי חמורות משום דאית בי' חילול השם שנא' ולא תשבעו בשמי לשקר וחללתם עכ"ל וצ"ע דא"כ אין מניינו גם בהדי חמורות דהיינו כריתות ומיתות ב"ד כ"א בהדי חילול השם ראוי שיומנה ויש ליישב וע"ש במהרי"ו עוד שכ' דבכלל שבועה ג"כ המזכיר ש"ש לבטלה ואפי' בלשון אשכנז עכ"ל וע"ע בעניין חומר שבועה בשו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קי"ח ועמ"ש בגליון שבועות ל"ט א':

שם עבר על עשה ושב אינו זז כו', נ"ב לכאורה הטעם דבעשה חסר רק מציאות מעשה העשה לכן בא במקומו מציאות התשובה והחרטה דהוא מצוה ומשלים החסרון משא"כ בל"ת בקו"ע דצריך לעקור מעשה הקדומה אין כח. בתשובה לבד לעקור ומעין דוגמא גמ' סוכה י' ב' התם דלמיפסל סוכה בעשרה הכא דלשוויי' אהלא בצר מעשרה נמי הוי אהלא הרי דכשצריך לבטל אהל אחר צריך חשיבות יותר מלהחשב אהל וה"נ דכוותה ודו"ק ולפי"ז גם בעשה דכרת כפסח ומילה ראוי שתועיל תשובה לבד [ובמילה עדיין יל"ע] אולם ברמב"ם ותניא רבתי סי' ע"ט מבואר להיפוך יעוי"ש:

שם אלא כולן תולין ומיתה ממרקת, נ"ב בתוספתא פרק ד' אי' אלא תשובה ויוה"כ מכפרין שליש ויסורין מכפרין שליש ומיתה ממרקת:

שם כגון אנא כו', נ"ב ע' שו"ת חיים שאל ח"ב סי' מ"ג אות ד' וע' ס' משנת חכמים למהר"ם חאגיז ז"ל סי' רי"א:

שם אמר רבינא ומתא מחסיא אתרא דתיבעי הוא, נ"ב מעין דוגמא סוף ב"ק אמר רבינא ומתא מחסיא אתרא דקפדי הוא:

שם ר' יוחנן אמר כגון אנא כו', נ"ב ל' השאלתות פ' וזאת הברכה ר' אבא אמר כגון ת"ח שהולך ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין ור' יוחנן אמר כגון ת"ח שהוא עומד על המקח בשעה שאין לו דמים ובני אדם רואין ואומרין שמא בדוחק הוא עושה עכ"ל ונ' קצת דאין בו חידוש רק נוסחתו מחולפת מאשר היא כאן בדברי רב ור' יוחנן דהשאלתות מהפך דרב לר"י ודר"י לרב ורב הוא ר' אבא דשאלתות ומ"ש ת"ח שהוא עומד על המקח כו' הוא עצמו דברי רב דאמר אי שקילנא בישרא כו' ולא יהיבנא דמי לאלתר ומ"ש דבני אדם חושדין שבדוחק הוא עושה היינו שבני אדם יחשדוהו שהוא דחוק ואין לו לשלם כלל ומטעה את המוכר וגוזלו ואולי הכוונה עוד שיחשדוהו שהוא דחוק וסומך שעבור כבוד תורתו לא יתבעוהו ול' השאלתות ת"ח שהוא עומד על המקח בשעה שאין לו דמים נלקח מגמ' פסחים קי"ב ב' אל תעמוד על המקח בשעה שאין לך דמים וע"ש פי' הרשב"ם וע' מאירי כאן דכ' כל ת"ח המביא עצמו לידי חשד כגון שלוק בהקפה במקום שאין רגילין בה ועושה עצמו כשוכח כדי שלא יפרע כו' ה"ז חלול השם עכ"ל:

דף פו:

וקא קרי לי' מכשול, נ"ב ע' רש"י דמכשול שגגה וכ"ה במנחות ק"ט א' דמכשול שוגג וע"ש:

שם כאן מאהבה כאן מיראה, נ"ב במהרי"ו סי' קצ"א איתא כאן לשמה כאן שלא לשמה:

שם כגון שבאת כו', נ"ב בריב"ף איתא כגון שבא דבר עבירה לידו ופירש וכן בדין דמה עניין לכאן ב' פעמים דהוא מלתא דחזקה להחזיק דבר אצלינו ומשא"כ כאן ל"ש חזקה דכל עניין התשובה רק לפני הבוחן לבות ית' והוא ית' יודע אם חרטתו אמיתית וכמ"ש הרמב"ם עד שיעיד עליו היודע תעלומות ואם אין חרטתו אמיתית גם פרישה ב' פעמים לא תועיל:

שם כתי' אשרי נשוי פשע כסוי חטאה כו', נ"ב ע' ירושלמי שבועות פ"ז ה"ד דחשוד על השבועה כשרותו משיבוא לדין לפני ב"ד דלא חכמון לי' ויימר לון ההוא גברא חשוד הוא ע"ש וע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תמ"ט ועוד שם סוף סי' תס"ב וע' ט"ז יו"ד סי' ה' ס"ק ג':

שם הא בחטא מפורסם, נ"ב כמו כן אשה שחטאה חטא מפורסם ושבה בתשובה צריכה לפרט חטאה בביהכ"נ הנשים בקיבוץ הנשים ותתודה בפניהם ותאמר כך וכך עשיתי

והנני שב בתשובה כו', שו"ת מהרי"ו סי' י"ב ע"ש שהביא ראי' מכאן ומגוף דברי הגמ' הי' אפשר לחלק דבאשה אין מחמירין עלי' כל כך דזילותא דידה קשיא מדגברה כמבואר ביבמות ק' א' ועוד שם ס"ב ב' רש"י ד"ה יותר מגופו וא"כ אין ראי' מאיש לאשה:

שם שלישית מוחלין כו' רביעית אין מוחלין, נ"ב ע' רש"י סנהדרין ז' א' ד"ה אתרי תלת גנבא כו':

שם ואם שנה בהן צריך להתודות יוה"כ אחר. נ"ב בס' בית אלקי"ם להמבי"ט שער התשובה פ"ו פי' דאם שנה צריך להתודות ביוה"כ גם על הקודמות שהתודה עליהם כבר ביוה"כ שעבר עש"ה:

שם ואחת אכלה פגי שביעית, נ"ב ע' שו"ת הריב"ש סי' פ"ז ודבריו דברי רש"י דכאן אלא דנקט קרא דקאכלו את תבואתה עד שתהא תבואה ואילו רש"י כ' משום לאכלה ולא להפסד:

שם מפרסמין כו', נ"ב ל' הבה"ג פכ"ג מה' שבת מפרסמין את החנפין בשבת מפני קידוש השם עכ"ל כ' כוונתו שמצוה לפרסמם בשבת ברבים באסיפת הציבור בביהכ"נ וביהמ"ד דוגמת הך דכתובות ס"ג ב':

שם רש"י ד"ה אחת קילקלה כ' והתרו בה, נ"ב בס' מגלת אסתר במצוות עשה ששכח אותן הרב כפי דעת הרמב"ן במצוה ג' כ' דיש כאן ט"ס ברש"י וצ"ל והתרו בהן ע"ש ונלפע"ד שאין צורך להגיה רק ממ"ש רש"י בהך דזינתה דהתרו בה סמך דנדע מזה ממילא דגם בשני' התרו אחרי שגם היא לוקה, ואך בגוף הדבר צדק הבעל מגלת אסתר ז"ל דוודאי איירי דהתרו גם בשני' ואם שלא כ' ז"ל שם מה שהכריחו לזה מ"מ נלע"ד פשוט דיש הכרח לומר כן וזה דהך דאכלה פגי כו' ע"כ מכות מרדות היא שלקתה כיון שאיננו לאו ואין כאן מלקות ארבעים וא"כ ע"כ דגם אותה שקלקלה כו' ג"כ מ"מ היא שלקתה כמותה דאל"כ מה קאמר שלא יאמרו על מה שזו לוקה כו' הרי ניכר מתוך המלקות שאינן שוין וע"כ דהבאת שתיהן היתי' בשיווי וכן פרש"י אהך דקילקלה דהיינו זינתה והכוונה הפשוטה שנבעלה ביאת פנוי' ואין בזה רק מ"מ לרש"י ורוב ראשונים וע' יבמות צ"ב א' מאי קילקלה זינתה והכוונה אביאת פנוי' עש"ה וא"כ מדכ' רש"י דהתרו בה א"כ היינו ע"כ משום דס"ל דמ"מ צריך התראה א"כ ממילא דגם השני' הלוקה מ"מ הי' זה בהתראה ואולם צ"ע מרש"י סנהדרין כ"ו ב' ד"ה ארבעין בכתפי' דמתבאר בדבריו שם דמ"מ א"צ התראה וצ"ע:

שם הותרה לו ס"ד אלא אימא נעשית לו כהיתיר, נ"ב אין הכוונה להגיה רק לפרש דמה שאמר הותרה הכוונה שנעשה לו כהיתיר ויש כזה בסנהדרין ק"ג ב' אחז התיר את

הערוה וברש"י התיר, נעשה לו כהיתיר עכ"ל הרי דאמר התיר והכוונה נעשה לו כו' ועמ"ש בבית האוצר ערך "אלא אימא":

דף פז.

צריך לפייסו, נ"ב אם הוא חיוב מדינא למחול כשמפייסו או רק מדת חסידות עמ"ש בגליון פסחים ד' א' וע"ע שו"ת מהרי"ו סי' קצ"א כ' והמעביר על מדתו ומוחל תפלתו נשמעת כדאשכחן בר"ע ואם לא מחל והוא אכזרי עליו נאמר והגבעונים לא מבני ישראל המה עכ"ל וע"ע שו"ת הרא"ש כלל ט"ו אות ה':

שם התר לו פסת יד, נ"ב תיבת התרפס דריש דהוא התר פס ודוגמתו פסחים קי"ח ב' מתרפס ברצי כסף שפושטין יד לקבל ממון וברש"י מתרפס מתיר פס פושט יד:

דף פז:

רב שאני, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קל"ה כ' דהגירסא הנכונה היא רבי' שאני והיינו דר' חנינא הי' רבו של רב ולרבו צריך לבקש מטו אפי' יותר מג' פעמים וע"ש שכ' דגם לגירסא רב שאני הכוונה כן דנגד רב שלו היינו רבו שאני ודחה שם פי' שכנגדו שכ' דהכוונה דלפנים משורת הדין הוא דעבד דהוא פירש"י כאן ע"ש והנה פי' התשב"ץ בהך דרב שאני דהכוונה רבו שאני כ"ה ג"כ פי' הרמב"ם אלא שהט"ז באו"ח סי' תר"ו סק"א נסתפק בדבר וכ' שגם הרמב"ם ס"ל כפירש"י וכי רב לא הי' תלמידו של ר' חנינא כלל ע"ש ולא ראה ז"ל דברי התשב"ץ שכ' שם מלבד הך דכאן עוד ראי' לזה שהי' רב תלמידו של ר' חנינא ע"ש:

שם קם מיקם כו', נ"ב ע' מאירי כאן שכ' וכן צריך שיתודה מעומד ובהשתחואה וכמ"ש בסוגי' זו במר שמואל כי מטא שליחא דציבורא אבל אנחנו חטאנו קם כלומר שקם להתודות עם הש"ץ עכ"ל ולא ידעתי חיוב ההשתחואה מניין לו ואדרבה חיוב העמידה לכאורה מורה שלא להיות שוחה דלא חשיב עומד כמבואר במגילה כ"א א' וע' מהרי"ל ה' ליל יוה"כ כ' דעשרה וודויין דיוה"כ הם נגד י' קידושין שקידש כ"ג ביוה"כ ע"ש ולפי"ז למדנו טעם למעומד שכן גם הקידוש מעומד כמבואר בזבחים י"ט ב' וע"ש במהרי"ל דכ' ג"כ שהי' שותה בוידוי ולא כאשר עושין העולם שמשתטחין ע"ג קרקע דאז לא הוי מעומד עכ"ל וצ"ע דהא גם שוחה לא הוי מעומד כנ"ל:

שם תנאי הוא דתני', נ"ב ע' מהרש"א ויש לקיים הגירסא ולומר דבבריתא הי' כתוב ובנעילה מתפלל שבע ולא יותר ולא נתפרש בו אם מתודה או לא וע"ז אמר הש"ס

"ומתודה" פי' אם מתודה או א"צ להתודות דבר זה תנאי הוא דתני' כו' וכוונת הש"ס לתרץ ולבאר מדוע לא נתפרש בבריתא דין הוידוי ולכן אמר דדבר זה תנאי הוא וע"כ לא דיברה בריתא ראשונה מזה דבפלוגתא לא קמיירי וחשב רק מה שהוא אליבא דכ"ע וע"כ הוידוי דהוא פלוגתא לא דיברה ממנו כלל וה"ה דעבור התיובתא אשמואל לא הוצרך הש"ס לזה דבלאה"נ מ"מ יש מן הבריתא תיובתא אשמואל רק אגב דמייתי הש"ס להאי בריתא והיא מוקשה במאי דמפרש בכלהו ומתודה ואילו בנעילה אמר רק מתפלל שבע ואינו מפרש אם מתודה או לא לכן מפרש לה הש"ס והשתא דמפרש לה ע"י בריתא אחריתא דתני' יוה"כ כו' הנה מאי דמספיק תיובתא דשמואל הכוונה באמת על ב' הברייתות דהא מן שניהם הוי תיובתא דשמואל וכמובן, כ"כ בס' נדפס מחדש שו"ת מי באר סי' ל"ח ע"ש שכ"כ בקצרה והוספתי בו נופך בס"ד לקיים הגירסא ושוב מצאתי שכבר קדמו בזה בס' חומרי מתניתא כאן במקומו:

דף פח.

הרואה קרי ביוה"כ ידאג כו', נ"ב ע' שו"ת מהרי"ל אחרי סי' קל"ו בשאלות מוהר"ר מיישטרליין [הוא הי' אחד הגדולים בימי מהרי"ל] דנסתפק דהכוונה כאן דווקא ארואה ביום יוה"כ לא בלילו וע"ש בתשובת מהרי"ל ע"ז סי' קמ"א וע"ע שם סי' ר"ד שנשאל ג"כ ע"ז וע"ש: